

Forslag

til

Lov om ændring af lov om dansk indfødsret

(Frakendelse af statsborgerskab for strafbare forhold, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser m.v.)

§ 1

I lov om dansk indfødsret, jf. lovbekendtgørelse nr. 1191 af 5. august 2020, som ændret ved lov nr. 1193 af 8. juni 2021 samt ved lov nr. 2056 og 2057 af 16. november 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 8 A og to steder i § 8 B, stk. 2, ændres »kan« til: »skal«, og i § 8 A indsættes efter »erhvervelsen«: », medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser«.

2. I § 8 A indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Frakendes nogen sin indfødsret efter denne bestemmelse, skal også vedkommendes barn frakendes indfødsretten, hvis barnet har erhvervet indfødsretten gennem vedkommende, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.«

3. § 8 B, stk. 1, affattes således:

»Den, som dømmes for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, skal ved dom frakendes sin danske indfødsret, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. april 2022.

Stk. 2. Loven gælder ikke for handlinger begået før lovens ikrafttræden. For sådanne handlinger finder de hidtil gældende regler anvendelse.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som henholdsvis de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Ændring af reglerne for frakendelse af dansk statsborgerskab
 - 2.1. Gældende ret
 - 2.1.1. Frakendelse af dansk statsborgerskab
 - 2.1.1.1. Frakendelse af dansk statsborgerskab erhvervet ved svig (§ 8 A)
 - 2.1.1.2. Frakendelse af dansk statsborgerskab på grund af kriminalitet (§8 B)
 - 2.1.2. Administrativ fratagelse af dansk statsborgerskab
 - 2.2. Udlændinge- og Integrationsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.2.1. Udlændinge- og Integrationsministeriets overvejelser
 - 2.2.2. Handlemåde som er til alvorlig skade for statens vitale interesser
 - 2.2.3. Proportionalitetsvurdering
3. Forholdet til grundloven og internationale forpligtelser
 - 3.1. Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret (statsborgerretskonventionen)
 - 3.2. FN's konvention af 1961 om begrænsning af statsløshed (statsløsekonventionen)
 - 3.3. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)
4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Klimamæssige konsekvenser
8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
9. Forholdet til EU-retten
10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
11. Sammenfattende skema

1. Indledning

Det fremgår af Socialdemokratiets udlændingepolitiske udspil "Retfærdig og realistisk – En udlændingepolitik der samler Danmark" fra februar 2018 blandt andet, at Socialdemokratiet vil arbejde for, at statsborgerskabet kan frakendes i de tilfælde, hvor en person for eksempel begår alvorlig personfarlig kriminalitet eller narkokriminalitet, hvis det er muligt inden for de internationale konventioner.

Regeringen tog i 2019 initiativ til en lovændring, hvorved det blev muligt administrativt at tage statsborgerskabet fra personer med dobbelt statsborgerskab, der har udvist en handlemåde til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser, hvis dette ikke fører til statsløshed.

Muligheden for at frakende statsborgerskabet ved dom blev på regeringens initiativ udvidet til også at omfatte personer, som ifalder straf efter straffelovens § 81 a (om forhøjet straf for overtrædelser, der har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en bandekonflikt) ved lov nr. 1193 af 8. juni 2021 om ændring af lov om

dansk indfødsret (Frakendelse af statsborgerskab for visse former for alvorlig bandekriminalitet, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser).

Det fremgår af indfødsretsaftalen, som regeringen indgik den 20. april 2021 med Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance, at der er enighed om at undersøge, hvorvidt området for frakendelse af dansk statsborgerskab på grund af kriminalitet kan udvides, idet aftaleparterne er enige om at eventuelle muligheder for – inden for Danmarks internationale forpligtelser – at udvide adgangen for frakendelse af statsborgerskab bør udnyttes fuldt ud, således at det sikres, at der sker frakendelse i videst muligt omfang.

Regeringen ønsker således, at der i videst muligt omfang inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser skal ske frakendelse ved dom af statsborgerskabet fra personer, som dømmes for en strafbar handling, hvis de pågældende derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser. Det skal i sådanne tilfælde være obligatorisk, at der skal ske frakendelse, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, herunder medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Udlændinge- og Integrationsministeriet foreslår derfor, at der indføres en mulighed for, at en person, som er dømt for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser, frakendes sit danske statsborgerskab ved dom.

Regeringen ønsker også, at mulighederne for at frakende statsborgerskabet fra personer, der i forbindelse med erhvervelse af dansk statsborgerskab har udvist svigagtigt forhold, udnyttes i videst muligt omfang inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser.

Udlændinge- og Integrationsministeriet foreslår på den baggrund, at der ved dom skal ske frakendelse af dansk statsborgerskab erhvervet ved svig, medmindre det vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Endvidere foreslås det, at hvis nogen frakendes sit danske statsborgerskab ved dom på grund af svig, skal også vedkommendes barn frakendes statsborgerskabet ved dom, hvis barnet har erhvervet statsborgerskabet gennem vedkommende, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

2. Ændring af reglerne for frakendelse af dansk statsborgerskab

2.1. Gældende ret

2.1.1. Frakendelse af dansk statsborgerskab

2.1.1.1 Frakendelse af dansk statsborgerskab erhvervet ved svig (indfødsretslovens § 8 A)

Efter indfødsretslovens § 8 A kan den, som i forbindelse med sin erhvervelse af dansk statsborgerskab har udvist svigagtigt forhold, herunder ved forsætligt at afgive urigtige eller vildledende oplysninger eller fortie relevante oplysninger, ved dom frakendes statsborgerskabet, hvis det udviste forhold har været bestemmende for erhvervelsen.

Indfødsretslovens § 8 A blev indført ved lov nr. 193 af 5. april 2002 om ændring af indfødsretsloven og udlændingeloven (Frakendelse af dansk indfødsret erhvervet ved svig).

Ved indførelsen af adgangen til at frakende dansk statsborgerskab erhvervet ved svig, jf. indfødsretslovens § 8 A, fremgår det i pkt. 3.1.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 33 af 12. december 2001, jf.

Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 655, at frakendelse af statsborgerskab efter bestemmelsen forudsætter, at den udviste svig har været bestemmende for, at den pågældende person erhvervede dansk statsborgerskab. Der skal således være tale om en situation, hvor vedkommende ikke ville have fået dansk statsborgerskab, hvis han eller hun havde afgivet rigtige og/eller fyldestgørende oplysninger. F.eks. har den udviste svig ikke været bestemmende, hvis en person, der har opnået dansk statsborgerskab på grundlag af en falsk identitet, ville have opfyldt betingelserne for at erhverve dansk statsborgerskab med sin virkelige identitet.

Det fremgår endvidere af pkt. 3.1.2 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 655, at muligheden for at frakende statsborgerskab på grund af svigagtigt forhold omfatter enhver, der har dansk statsborgerskab, men bestemmelsen vil ikke have nogen reel praktisk betydning med hensyn til personer, som har erhvervet dansk statsborgerskab ved fødslen, og personer, der har erhvervet dansk statsborgerskab ved forældrenes indgåelse af ægteskab (legitimation) eller ved adoption. Bestemmelsen vil således i praksis navnlig omfatte personer, der har erhvervet dansk statsborgerskab ved erklæring eller ved naturalisation. Bestemmelsen er udformet således, at det kun er den person, som har handlet svigagtigt, der kan frakendes sit statsborgerskab. Den pågældendes eventuelle børn under 18 år, som har erhvervet dansk statsborgerskab gennem den pågældende, vil ikke kunne få frakendt deres statsborgerskab i medfør af bestemmelsen.

Det fremgår af pkt. 3.1.4 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 655, at det efter bestemmelsen er en betingelse for, at en persons statsborgerskab kan frakendes, at den pågældende har udvist svigagtigt forhold i forbindelse med erhvervelsen, f.eks. ved forsætligt at afgive urigtige eller vildledende oplysninger eller fortie relevante oplysninger. Det kræves ikke, at den svigagtige handling eller undladelse skal være foretaget i nær tidsmæssig sammenhæng med erhvervelsen af indfødsret, f.eks. vil der med hensyn til en naturaliseret person ikke kun kunne lægges vægt på urigtige oplysninger, som er givet i ansøgningen om naturalisation. Forsætlig afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger og fortielse af relevante oplysninger vil være de praktiske hovedeksempler på svigagtige forhold, der kan have betydning for erhvervelsen af dansk indfødsret. Disse eksempler er derfor nævnt udtrykkeligt i den foreslåede bestemmelse. Bestemmelsens henvisning til svigagtige forhold vil således i praksis navnlig have selvstændig betydning, hvis det ikke er den pågældende person selv, der har afgivet urigtige oplysninger m.v., men en anden person, som har handlet efter aftale med eller i øvrigt på foranledning af den pågældende. Som eksempel herpå kan nævnes, at en person, der ansøger om statsborgerskab ved naturalisation, lader en anden person møde til den samtale, hvor ansøgerens dansk kundskaber skal vurderes, og derved opnår dansk statsborgerskab.

Det fremgår videre af pkt. 3.1.5 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 656, at det efter bestemmelsen kræves, at den pågældende skal have handlet forsætligt med hensyn til de beskrevne forhold. Er der alene tale om uagtsomhed, kan den pågældendes statsborgerskab således ikke frakendes. Er der afgivet oplysninger, skal den pågældende alene have haft forsæt til, at oplysningerne var urigtige eller vildledende. I disse tilfælde vil der normalt være tale om, at vedkommende har udfyldt et ansøgningsskema eller i øvrigt besvaret spørgsmål fra myndighederne i forbindelse med sagsbehandlingen, og den pågældende må i disse tilfælde naturligvis gå ud fra, at han eller hun alene bliver bedt om oplysninger, som har betydning for sagen. Ved fortielse af oplysninger kan det derimod efter omstændighederne være mindre klart for den pågældende, om oplysningen har betydning for sagen eller ej. Bestemmelsen foreslås

derfor udformet således, at den pågældende skal have haft forsæt til at fortie "relevante" oplysninger, dvs. at han eller hun skal have vidst eller i øvrigt haft forsæt med hensyn til, at oplysningen ville have betydning for sagen. Forsætskravet omfatter ikke, at det svingagtige forhold har været bestemmende for erhvervelsen af dansk statsborgerskab. Det kræves således ikke, at den pågældende skal have vidst (eller forventet), at de urigtige eller manglende oplysninger ville have afgørende betydning for sagens udfald.

Det fremgår af pkt. 3.1.6 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 656, at såfremt betingelserne i bestemmelsen er opfyldt, vil den pågældendes statsborgerskab som hovedregel skulle frakendes. Bestemmelsen giver imidlertid mulighed for, at domstolene kan vurdere alle omstændigheder i den enkelte sag og i forbindelse hermed foretage en proportionalitetsvurdering, som kan føre til et andet resultat, jf. formuleringen "kan... frakendes". I den samlede vurdering vil der kunne indgå en række forskellige momenter. Der bør navnlig lægges vægt på en afvejning af forholdets grovhed over for en eventuel frakendelses indgribende betydning for den pågældende.

Det fremgår videre af pkt. 3.1.6 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 656, at bestemmelsen ikke er begrænset således, at den kun kan anvendes over for personer med dobbelt statsborgerskab, men frakendelse af dansk statsborgerskab vil være mere indgribende over for den pågældende, hvis han eller hun derved bliver statsløs. Det kan således også indgå i rettens vurdering, om den pågældende person vil blive statsløs ved at miste sit danske statsborgerskab.

Hvis der på det tidspunkt, hvor spørgsmålet om frakendelse behandles, ikke længere er noget til hinder for, at den pågældende kan erhverve dansk statsborgerskab, vil dette være et moment, som kan tale imod frakendelse. En sådan situation vil f.eks. kunne foreligge, hvis den pågældende person ved at forfalske en dato har opnået statsborgerskab ved naturalisation på et tidligere tidspunkt, end det ellers havde kunnet ske. I tilfælde, hvor påstand om frakendelse af dansk statsborgerskab er nedlagt i forbindelse med en straffesag, bør det dog også tages i betragtning, at en dom for strafbart forhold normalt vil være til hinder for, at den pågældende kan erhverve dansk statsborgerskab før efter udløbet af en vis karenstid, der er afhængig af straffens streghed.

Endeligt fremgår det af pkt. 3.1.6 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 656, at strafansvaret for det svingagtige forhold, der er begået i forbindelse med erhvervelsen af dansk statsborgerskab, forældes efter straffelovens almindelige regler herom. Da frakendelse af dansk statsborgerskab imidlertid ikke har karakter af en strafferetlig sanktion, foreslås der dog ingen forældelsesfrist for frakendelsen. Udvist svig i forbindelse med erhvervelse af dansk statsborgerskab forældes således ikke i forhold til den foreslåede bestemmelse, men længden af den periode, der er forløbet efter erhvervelsen, vil indgå i rettens vurdering i den konkrete sag.

Efter indfødsretslovens § 8 C kan en person ikke støtte ret på at have haft dansk statsborgerskab, når den pågældende er frakendt statsborgerskabet i medfør af indfødsretslovens § 8 A. Det gælder dog ikke, i det omfang retsforholdet vedrører tiden før frakendelse.

Frakendelse af dansk statsborgerskab efter indfødsretslovens § 8 A har virkning fra afsigelse af endelig dom. Afgørelser om frakendelse af dansk statsborgerskab har således ikke tilbagevirkende kraft i den forstand, at den pågældendes rettigheder og forpligtelser skal revurderes for så vidt angår perioden fra erhvervelsen og

indtil frakendelsen af det danske statsborgerskab. Det gælder, selvom statsborgerskabet helt eller delvist har været afgørende for den pågældendes retsstilling på visse punkter.

Omvendt kan en person ikke efter frakendelse af dansk statsborgerskab støtte ret på, at vedkommende tidligere har haft dansk statsborgerskab. Personer, som er frakendt dansk statsborgerskab, vil således ikke kunne påberåbe sig lovbestemmelser, som giver særlige rettigheder m.v. til tidligere danske statsborgere.

Det fremgår af udlændingelovens § 9 d, at der efter ansøgning gives opholdstilladelse til en udlænding, som tidligere har haft dansk statsborgerskab, medmindre udlændingens danske statsborgerskab er frakendt efter indfødsretslovens § 8 A eller § 8 B.

Efter udlændingelovens § 9 c, stk. 1, kan der meddeles opholdstilladelse til en udlænding, hvis ganske særlige grunde, herunder hensynet til familiens enhed og, hvis udlændingen er under 18 år, hensynet til barnets tarv, taler derfor. Det gælder navnlig i tilfælde, hvor en ret til ophold følger af Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til respekt for privat- og familieliv.

I sager, hvor frakendelsen af dansk statsborgerskab samtidig medfører fortabelse af vedkommendes unionsborgerskab, skal det endvidere indgå i vurderingen, om frakendelsen af statsborgerskabet har følger, som på en uforholdsmæssig måde – i forhold til det mål, som lovgivningen forfølger – påvirker den normale udvikling af vedkommendes familie og arbejdsliv i forhold til EU-retten. Der skal således også indgå tilknytningselementer, der knytter sig til øvrige EU-lande i proportionalitetsvurderingen, jf. herved pkt. 2.3.2 i bemærkningerne til lovforslag nr. L 83 af 12. december 2019, jf. Folketingstidende 2019-20, A, L 83 som fremsat, side 10-12. Lovforslaget, der blev gennemført som nr. 63 af 28. januar 2020 om ændring af lov om dansk indfødsret og lov om udenrigstjenesten, ændrede indfødsretslovens § 8 A, så retsstillingen blev bragt i overensstemmelse med EU-Domstolens dom af 12. marts 2019 i sagen C-221/17, Tjebbes.

I en sådan vurdering skal således indgå tilknytningselementer, der knytter sig til øvrige EU-lande, f.eks. om den berørte person efter sin fortabelse af unionsborgerskabet udsættes for vanskeligheder ved at opretholde en familie- eller beskæftigelsesmæssig tilknytning i et (eller flere) medlemsland(e), der allerede er opbygget under unionsborgerens udøvelse af retten til fri bevægelighed i EU. Hypotetiske eller eventuelle fremtidige ønsker om at opbygge familie- eller beskæftigelsesmæssig tilknytning til én eller flere medlemsstater er ikke relevante ved denne vurdering.

Det bemærkes, at frakendelse af dansk statsborgerskab ikke automatisk medfører, at den pågældende skal forlade landet, jf. herved udlændingelovens § 18 a om generhvervelse af en opholdstilladelse, der tidligere er bortfaldet som følge af erhvervelse af dansk statsborgerskab.

Det følger af udlændingelovens § 18 a, stk. 1, at en opholdstilladelse bortfalder, når en udlænding erhverver dansk statsborgerskab. Det følger videre af udlændingelovens § 18 a, stk. 2, at en udlænding, hvis danske statsborgerskab er frakendt ved dom efter § 8 A i lov om dansk indfødsret, kan generhverve den opholdstilladelse, der er bortfaldet efter stk. 1. Efter udlændingelovens § 18 a, stk. 3, er generhvervelse efter stk. 2 dog

betinget af, at der ikke ville være grundlag for at inddrage den opholdstilladelse, der er bortfaldet efter stk. 1, jf. udlændingelovens § 19.

Det fremgår af pkt. 3.2.2 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 657ff, at i tilfælde hvor en udlænding har fået frakendt sit danske statsborgerskab skal udlændingemyndighederne af egen drift tage stilling til, om udlændingen kan generhverve den opholdstilladelse, som pågældende var i besiddelse af på tidspunktet for erhvervelsen af dansk statsborgerskab. Det fremgår videre, at udlændingen har ret til at opholde sig i landet under sagens behandling.

Det forudsættes, at anklagemyndigheden underretter den relevante udlændingemyndighed om, at udlændingen har fået frakendt sit danske statsborgerskab umiddelbart efter, at dommen er afsagt.

Opholdstilladelsen generhverves i givet fald på samme betingelser m.v. som var gældende for den opholdstilladelse, udlændingen var i besiddelse af, da pågældende erhvervede dansk statsborgerskab. Generhvervelsen er dog betinget af, at der ikke er grundlag for inddragelse af opholdstilladelsen efter udlændingelovens § 19.

Ved afgørelsen af, om den tidligere opholdstilladelse kan nægtes generhvervet af de grunde, der fremgår af udlændingelovens § 19, skal proportionalitetsafvejningen i udlændingelovens § 19 a iagttages.

2.1.1.2 Frakendelse af dansk statsborgerskab på grund af kriminalitet (indfødsretslovens § 8 B, stk. 1 og 2)

Efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, kan den, som dømmes for overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 (Landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) og 13 (Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.) eller som ifalder straf efter straffelovens § 81 a (om forhøjet straf for overtrædelser, der har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en bandekonflikt), ved dom frakendes sit danske statsborgerskab, medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Er en person i udlandet straffet for en handling, der efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, kan medføre frakendelse af dansk statsborgerskab, kan statsborgerskab frakendes ved dom i medfør af straffelovens § 11, jf. indfødsretslovens § 8 B, stk. 2.

Efter straffelovens § 11 kan frakendelse af dansk statsborgerskab ske efter offentlig påtale her i landet, hvis en person, der har dansk statsborgerskab og er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, i en fremmed stat er straffet for en handling, der efter dansk ret kan medføre frakendelse eller fortabelse af kald eller erhverv eller anden rettighed.

Indfødsretslovens § 8 B, stk. 1 og 2, blev indført ved lov nr. 311 af 5. maj 2004 om ændring af indfødsretsloven (Ændring af reglerne om erhvervelse af dansk indfødsret ved erklæring samt indførelse af ny bestemmelse om frakendelse af dansk indfødsret).

Ved indførelsen af adgangen til at frakende dansk statsborgerskab, jf. indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, blev det i pkt. 4.2.4 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 138 af 28. januar 2004, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4908, lagt til grund, at straffelovens kapitel 12 og 13 normerer, hvad der må anses for

at være til alvorlig skade for statens vitale interesser. Det blev endvidere lagt til grund, at indfødsretslovens § 8 B efter bestemmelsens udformning også ville omfatte forhold, som på et senere tidspunkt måtte blive kriminaliseret i straffelovens kapitel 12 eller 13.

Det fremgår endvidere af pkt. 4.2.4 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4908, bl.a., at muligheden for at frakende en person dennes danske statsborgerskab efter forslaget er betinget af, at den pågældende er dømt for handlinger kriminaliseret i straffelovens kapitel 12 (Landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.). Det anføres, at bestemmelsen på dette punkt bygger på Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret, hvorefter statsborgerskab kan fratages på grund af en handlemåde, som er til »alvorlig skade for statens vitale interesser«.

Det fremgår af pkt. 4.2.5 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4908, at det i overensstemmelse med almindelige betragtninger om proportionalitet er forudsat, at domstolene ved vurderingen af, om en person skal frakendes dansk statsborgerskab, foretager en afvejning af på den ene side forholdets grovhed, og på den anden side frakendelsens betydning for den pågældende.

Det fremgår videre, at den betydning, som frakendelse eller fratagelse af dansk statsborgerskab har for en person, beror på en konkret vurdering af den pågældendes forhold. Ved denne vurdering bør der navnlig lægges vægt på personens tilknytning her til landet og til udlandet, herunder det eller de lande, den pågældende tillige er statsborger i. Der kan i den forbindelse bl.a. lægges vægt på varigheden og karakteren af en persons ophold i Danmark og i udlandet. Det bør således tillægges særlig vægt, hvor den pågældende har haft sin opvækst, ligesom ophold i udlandet kan tillægges mindre vægt, hvis udlandsopholdet skyldes arbejde for danske interesser, eller hvis den pågældende person under sit ophold i udlandet har bevaret en tæt tilknytning til Danmark f.eks. gennem tilbagevendende feriebesøg, deltagelse i danske foreninger i udlandet m.v.

Der kan ifølge bemærkningerne endvidere lægges vægt på bl.a. en persons aktuelle familiemæssige forhold her i landet og i udlandet samt den pågældendes rødder, herunder om familien har en langvarig tilknytning til Danmark. Også sprogkundskaber kan have en betydning, herunder navnlig i hvilket omfang den pågældende behersker dansk og sproget i det eller de lande, den pågældende tillige er statsborger i. Også udlændingelovens regler om inddragelse og opnåelse af opholdstilladelse og udvisning bør i et vist omfang indgå i proportionalitetsafvejningen.

Det fremgår af pkt. 4.2.2 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4906, at bestemmelsen som udgangspunkt omfatter alle danske statsborgere, uanset hvorledes dansk statsborgerskab er erhvervet, og bestemmelsen omfatter således f.eks. både personer, som har erhvervet dansk statsborgerskab ved fødslen, ved adoption, ved erklæring og ved naturalisation. Det er dog en betingelse for frakendelsen af dansk statsborgerskab, at den pågældende ikke derved bliver statsløs.

Frakendelsen af dansk statsborgerskab har alene virkning for den person, som er dømt efter straffelovens kapitel 12 eller 13. Eventuelle børn, som har erhvervet dansk statsborgerskab gennem den pågældende, vil således ikke være omfattet af frakendelsen.

Indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, blev ændret ved lov nr. 1193 af 8. juni 2021 om ændring af indfødsretsloven (Frakendelse af statsborgerskab for visse former for alvorlig bandekriminalitet, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser), hvor anvendelsesområdet for den gældende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, blev udvidet til også omfatte personer, som ifalder straf efter straffelovens § 81 a (om forhøjet straf for overtrædelser, der har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en bandekonflikt). Lovændringen trådte i kraft den 1. juli 2021.

Det fremgår af pkt. 2.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 230 af 4. maj 2021, jf. Folketings-tidende 2020-21, L 230 som fremsat, A, side 7, at bestemmelsen om frakendelse af statsborgerskab på baggrund af bandekriminalitet skal anvendes inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, hvilket bl.a. medfører, at der alene kan ske frakendelse, hvis den pågældende har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Formuleringen "handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser" stammer bl.a. fra Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret, hvorved det udtømmende er fastsat, i hvilke tilfælde en kontraherende stats nationale lovgivning må indeholde bestemmelser om fortabelse af statsborgerskab ex lege, dvs. ifølge (eller i henhold til) loven, eller på foranledning af en kontraherende stat. Det følger af konventionens artikel 7, stk. 1, litra d, at en af disse situationer er fortabelse i tilfælde, hvor en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser.

Det fremgår af den forklarende rapport til konventionen, der alene indeholder begrænsede bidrag til den nærmere forståelse af formuleringen "handlemåde som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser", at bestemmelsen især omfatter landsforræderi og andre handlinger rettet mod statens vitale interesser (f.eks. arbejde for en udenlandsk efterretningstjeneste), mens eksempelvis almindelig kriminalitet ikke er omfattet, hvor alvorlig denne end måtte være.

Det vil således være arten og karakteren af handlemåden, herunder handlemådens følgevirkninger, der konkret afgør, om der kan ske frakendelse af dansk statsborgerskab. Dét, at der er tale om alvorlig kriminalitet, vil ikke i sig selv kunne begrunde, at der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Handlemåden skal være egnet til at påvirke statens vitale interesser negativt for at kunne føre til fratagelse.

Det vurderes overordnet, at konflikter mellem grupperinger af kriminelle personer kan udfordre og sætte spørgsmålstejn ved magtmonopolet, som er en helt central del af statsmagts kompetence, og ved den grundlæggende samfundsstruktur og orden. Handlinger, der foretages som led i en allerede igangværende konflikt, må på den baggrund antages i almindelighed i højere grad at kunne føre til frakendelse end handlinger, som mere abstrakt er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper, men der vil altid skulle foretages en konkret vurdering af handlemådens art, karakter og følgevirkninger. Ved vurderingen af om den enkelte gerningsmand har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for statens vitale interesser, vil der bl.a. kunne lægges vægt på antallet af handlinger og deres grovhed. Et enkeltstående mindre alvorligt forhold vil formentlig kun sjældent i sig selv være tilstrækkeligt til frakendelse af dansk statsborgerskab, uanset at personen er dømt med henvisning til straffelovens § 81 a, men hvis flere personer virker sammen, f.eks. om at opretholde kontrollen over et område med vold, ulovlig tvang, trusler eller lignende, vil et enkelt forhold efter omstændighederne kunne være tilstrækkeligt til, at der kan ske frakendelse. Det vil heller ikke være

udelukket, at enkeltstående grove forhold udført af få eller en enkelt person kan have en sådan karakter, at frakendelse af dansk statsborgerskab kan ske.

Frakendelse ved dom af dansk statsborgerskab kan ske, uanset at gerningsmanden ikke selv direkte har udført de forhold, der er omfattet af straffelovens § 81 a, men f.eks. medvirket til dem, jf. straffelovens § 23. F.eks. vil ledende bandemedlemmers planlægning, koordinering, organisering eller understøttelse af andre kriminelle handlinger i konfliktsituationer ofte være af en karakter og have implikationer, der er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Ved vurderingen af, om der skal ske frakendelse af dansk statsborgerskab, vil det kunne tillægges vægt, om vedkommende tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet, jf. Højesterets dom af 8. juni 2016 i sag nr. 211/2015 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2016, s. 3235 ff.), hvor Højesteret ved frakendelse af dansk statsborgerskab bl.a. lagde vægt på, at tiltalte tidligere havde været straffet for ligeartet kriminalitet. Denne retsstilling forudsættes også at gælde ved vurderingen af, om der er udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Eksempelvis vil et strafbart forhold omfattet af straffelovens § 81 a vurderet i lyset af tidligere, ligeartet kriminalitet kunne være af en sådan karakter, at det er til alvorlig skade for statens vitale interesser, uanset at forholdet til pådømmelse ikke i sig selv ville have en sådan karakter.

Af pkt. 3.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 230 af 4. maj 2021, jf. Folketingstidende 2020-21, L 230 som fremsat, A, side 9-10, fremgår det, at det vurderes, at statsløsekonventionen kan fortolkes på den måde, at hvis en person har ret til et andet statsborgerskab ved den blotte registrering hos et andet lands myndigheder, uden at der er efterladt et skøn til myndighederne, vil personen ikke kunne påberåbe sig konventionernes beskyttelse mod statsløshed. Dette er ligeledes lagt til grund i lovforslag nr. L 38 af 22. oktober 2019, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, side 10.

Ved vurderingen af, om en person ved frakendelsen bliver statsløs, kan det således indgå, om den pågældende kan erhverve et statsborgerskab i et andet land ved blot at lade sig registrere ved dette lands myndigheder.

Efter indfødsretslovens § 8 C kan en person ikke støtte ret på at have haft dansk statsborgerskab, når den pågældende er frakendt statsborgerskabet i medfør af § 8 A (om svig) eller § 8 B. Det gælder dog ikke, i det omfang retsforholdet vedrører tiden før frakendelse.

Frakendelse af dansk statsborgerskab efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1 og 2, har virkning fra afsigelse af endelig dom. Afgørelser om frakendelse af dansk statsborgerskab har således ikke tilbagevirkende kraft i den forstand, at den pågældendes rettigheder og forpligtelser skal revurderes for så vidt angår perioden fra erhvervelsen og indtil frakendelsen af det danske statsborgerskab. Det gælder, selvom statsborgerskabet helt eller delvist har været afgørende for den pågældendes retsstilling på visse punkter.

Omvendt kan en person ikke efter frakendelse af dansk statsborgerskab støtte ret på, at vedkommende tidligere har haft dansk statsborgerskab. Personer, som er frakendt dansk statsborgerskab, vil således ikke kunne påberåbe sig lovbestemmelser, som giver særlige rettigheder m.v. til tidligere danske statsborgere.

Det fremgår af udlændingelovens § 9 d, at der efter ansøgning gives opholdstilladelse til en udlænding, som tidligere har haft dansk statsborgerskab, medmindre udlændingens danske statsborgerskab er frakendt ved dom efter indfødsretslovens § 8 A eller § 8 B.

Efter udlændingelovens § 9 c, stk. 1, kan der meddeles opholdstilladelse til en udlænding, hvis ganske særlige grunde, herunder hensynet til familiens enhed og, hvis udlændingen er under 18 år, hensynet til barnets tarv, taler derfor. Det gælder navnlig i tilfælde, hvor en ret til ophold følger af Danmarks internationale forpligtelser, herunder den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til respekt for privat- og familieliv.

I sager, hvor frakendelsen af dansk statsborgerskab samtidig medfører fortabelse af vedkommendes unionsborgerskab, skal det endvidere indgå i vurderingen, om frakendelsen af statsborgerskabet har følger, som på en uforholdsmæssig måde – i forhold til det mål, som lovgivningen forfølger – påvirker den normale udvikling af vedkommendes familie og arbejdsliv i forhold til EU-retten. Der skal således også indgå tilknytningselementer, der knytter sig til øvrige EU-lande i proportionalitetsvurderingen, jf. herved pkt. 2.2.2 i bemærkningerne til lovforslag nr. L 38 af 22. oktober 2019, jf. Folketingstidende 2019-20, L 38 som fremsat, A, side 6. Lovforslaget, der blev gennemført som nr. 1057 af 24. oktober 2019 om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven, ændrede indfødsretslovens § 8 B, så retsstillingen blev bragt i overensstemmelse med EU-Domstolens dom af 12. marts 2019 i sagen C-221/17, Tjebbes.

I en sådan vurdering skal således indgå tilknytningselementer, der knytter sig til øvrige EU-lande, f.eks. om den berørte person efter sin fortabelse af unionsborgerskabet udsættes for vanskeligheder ved at opretholde en familie- eller beskæftigelsesmæssig tilknytning i et (eller flere) medlemsland(e), der allerede er opbygget under unionsborgerens udøvelse af retten til fri bevægelighed i EU. Hypotetiske eller eventuelle fremtidige ønsker om at opbygge familie- eller beskæftigelsesmæssig tilknytning til én eller flere medlemsstater er ikke relevante ved denne vurdering.

2.1.2. Administrativ fratagelse af dansk statsborgerskab (indfødsretslovens § 8 B, stk. 3)

Efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, kan udlændinge- og integrationsministeren administrativt fratage det danske statsborgerskab fra en person, som har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, blev indført ved lov nr. 1057 af 24. oktober 2019 om ændring af lov om dansk indfødsret og udlændingeloven (Fratagelse af statsborgerskab fra fremmedkrigere m.v.).

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 1057 af 24. oktober 2019, jf. bemærkningerne til § 1, nr. 1, i lovforslag nr. L 38 af 22. oktober 2019, jf. Folketingstidende 2019-20, L 38 som fremsat, A, side 13, at det som udgangspunkt er udlændinge- og integrationsministeren, der vurderer, om pågældende har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for statens vitale interesser, og herefter træffer afgørelse, om der skal ske fratagelse af dansk statsborgerskab. I sager, hvor vurderingen af, om der er udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, i væsentligt omfang hviler på oplysninger, som ud fra sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan udleveres til parten eller til Udlændinge- og Integrationsministeriet, kan justitsministeren efter anmodning til brug for behandlingen af en sag om fratagelse vurdere, om den pågældende må anses

for at have udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Denne vurdering lægges til grund ved udlændinge- og integrationsministerens afgørelse af sagen.

Efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, er der ikke krav om, at den pågældende er dømt for et strafbart forhold forinden fratagelsen, eller at pågældende befinder sig her i landet i forbindelse med behandlingen af sagen om administrativ fratagelse. Den pågældende vil således kunne opholde sig i udlandet under behandlingen af sagen. Bestemmelsen i indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, er således tiltænkt som et relevant, fleksibelt og effektivt redskab i bl.a. forebyggelsen af terror.

Det fremgår af pkt. 2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 38 af 22. oktober 2019, jf. Folketingstidende 2019-20, L 38 som fremsat, A, side 5, at "[d]et forudsættes [...], at i tilfælde, hvor det både er muligt at indlede en sag om frakendelse af dansk statsborgerskab i henhold til indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, hvorefter frakendelse sker ved dom og i henhold til den foreslåede § 8 B, stk. 3, vil frakendelsessagen blive indledt i henhold til § 8 B, stk. 1".

Det klare udgangspunkt er, at der indledes en sag om administrativ fratagelse af statsborgerskabet i tilfælde, hvor betingelserne herfor er opfyldt, og hvor det ikke er muligt at indlede en sag om frakendelse af statsborgerskabet ved dom.

I praksis vil der kunne indledes en sag om administrativ fratagelse af statsborgerskabet i medfør af indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, i en situation, hvor der foreligger dokumentation for, at en person aktivt forsøger at lade sig løse fra et andet statsborgerskab for derved at undgå frakendelse af sit danske statsborgerskab i medfør af indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, og hvor det under hensyntagen til sagens forberedelse ikke vurderes at være muligt at indlede og afslutte en sag om frakendelse ved dom i henhold til indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, inden pågældende måtte blive løst fra sit andet statsborgerskab.

Det følger af pkt. 2.2.1 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2019-20, L 38 som fremsat, A, side 5-6, om "handlemåde", at med muligheden for administrativ fratagelse efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3, i tilfælde, hvor en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, vil der f.eks. kunne ske fratagelse i de tilfælde, hvor en dansk statsborger uden tilladelse indrejser eller opholder sig i et område, hvor der er indrejse- og opholdsforbud, og hvor det vurderes, at den pågældende i den forbindelse har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Det afgørende er således, om pågældende har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Formuleringen "handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser" stammer bl.a. fra Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret, hvor det udtømmende er fastsat, i hvilke tilfælde en kontraherende stats nationale lovgivning må indeholde bestemmelser om fortabelse af statsborgerskab ex lege, dvs. ifølge (eller i henhold til) loven, eller på foranledning af en kontraherende stat.

Det er arten og karakteren af handlemåden, der afgør, om der kan ske fratagelse. Dét, at der er tale om alvorlig kriminalitet, kan ikke i sig selv begrunde, at der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Handlemåden skal være egnet til at påvirke statens vitale interesser negativt for

at kunne føre til fratagelse af det danske statsborgerskab. Ved vurderingen af, om der er tale om en handle-måde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, kan det indgå, om en sådan handle-måde er krimi-naliseret i straffelovens kapitel 12 og 13. Således kan eksempelvis tilslutning til en væbnet styrke for en part, som kæmper mod den danske stat, terrorisme, herunder træning, instruktion eller på anden måde op-læring af en person til at begå eller fremme terrorhandlinger og handlinger, der sigter til ved udenlandsk bistand, ved magtanvendelse eller trussel derom at forandre statsforfatningen eller sætte den ud af kraft danne grundlag for administrativ fratagelse.

Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke er en betingelse, at vedkommende er blevet dømt for overtræ-delse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13. Ved vurderingen af handle-måden og afgørelsen om administrativ fratagelse vurderes det således ikke, om den pågældende har gjort sig skyldig i overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, herunder om der foreligger det til domfældelse fornødne forsæt. Det er således alene gerningsbeskrivelserne i kapitel 12 og 13, der kan inddrages i vurderingen af, om en handle-måde er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Det er ikke udelukket, at handlinger, som ikke er omfattet af nogen gerningsbeskrivelse i kapitel 12 og 13 i straffeloven, men som er af lignende karakter, kan føre til administrativ fratagelse, hvis den udviste handle-måde er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Det forudsættes i den forbindelse, at fratagelsen sker inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder statsborgerretskonventionens artikel 7, stk. 1, litra d.

Det følger af pkt. 2.2.2 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2019-20, L 38 som fremsat, A, side 6, at det forudsættes, at der i hver enkelt sag foretages en konkret og individuel vurdering af, om der f.eks. i forbindelse med indrejsen eller opholdet i et område, hvor der er indrejse- og opholdsforbud, er udvist en handle-måde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Herudover vil myndigheden også skulle foretage en konkret proportionalitetsafvejning af fratagelsens betyd-ning for den pågældende sammenholdt med handle-mådens grovhed. Proportionalitetsvurderingen vil være på linje med den proportionalitetsafvejning, der skal foretages ved domstolene i forbindelse med frakendelse efter den nuværende § 8 B, stk. 1, i indfødsretsloven, som omhandler frakendelse af dansk statsborgerskab for personer, der er dømt for overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13, ligesom der i vurderingen vil skulle indgå tilknytningselementer, der knytter sig til øvrige EU-lande.

2.2. Udlændinge- og Integrationsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.2.1. Udlændinge- og Integrationsministeriets overvejelser

Der er allerede efter gældende ret mulighed for frakendelse af dansk statsborgerskab ved dom i tilfælde, hvor en person dømmes for overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 (Landsfor-ræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed), kapitel 13 (Forbrydelser mod stats-forfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.) eller hvor en person ifalder straf efter straf-felovens § 81 a (om forhøjet straf for overtrædelser, der har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en bandekonflikt). Af bemærkningerne til den gældende bestemmelse fremgår det, at også forhold, som på et senere tidspunkt kriminaliseres i straffelovens kapitel 12 eller 13, kan danne grundlag for frakendelse af

dansk statsborgerskab. Det er således forudsat, at den daværende affattelse af kapitel 12 og 13 ikke udtømmende normerede, hvad der kunne anses for at være til skade for statens vitale interesser.

Det er Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at der inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser vil kunne indføres en ordning, hvorefter der skal ske frakendelse af dansk statsborgerskab for personer, som dømmes for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Det vil for eksempel kunne være tilfældet for strafbare handlinger, der er til alvorlig skade for interesser, som er af helt afgørende betydning for statens grundlag og organisering, herunder statens magtmonopol, den grundlæggende samfundsstruktur og orden.

Det foreslås derfor, at indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, ændres således, at der i tilfælde, hvor en person dømmes for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, skal ske en frakendelse af statsborgerskabet ved dom, medmindre den pågældende derved bliver statsløs. Med forslaget tilsigtes en udvidelse af, i hvilke tilfælde der skal ske frakendelse af dansk statsborgerskab ved dom som følge af handlinger til skade for statens vitale interesser. I overensstemmelse med Danmarks konventionsforpligtelser vil den foreslåede ændring alene rette sig mod frakendelse af statsborgerskabet for personer, som dømmes for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser.

Forslaget indebærer endvidere, at indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, affattes således, at ordet "kan" foreslås ændret til "skal", så frakendelse af statsborgerskab bliver obligatorisk for en person, der dømmes for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Der vil herunder ikke kunne ske frakendelse af statsborgerskabet, hvis den pågældende derved bliver statsløs.

Den foreslåede ændring af indfødsretsloven § 8 B, stk. 1, om frakendelse ved dom af dansk statsborgerskab vil omfatte alle personer med dansk statsborgerskab. Dansk statsborgerskab kan erhverves ved fødsel (indfødsretslovens § 1), ved forældrenes indgåelse af ægteskab (indfødsretslovens § 2), ved adoption (indfødsretslovens § 2 A), ved erklæring (indfødsretslovens § 3 m.v.) eller ved Folketingets vedtagelse af et lovforslag om indfødsrets meddelelse (naturalisation).

Det foreslås ligeledes, at ordet "kan" ændres til "skal" i indfødsretslovens § 8 B, stk. 2, således at er en person i udlandet straffet for en handling, der efter § 8 B, stk. 1, skal medføre frakendelse af indfødsret, skal indfødsret frakendes i medfør af straffelovens § 11.

Det foreslås endvidere, at ordet "kan" ændres til "skal" i indfødsretslovens § 8 A, således, at den, som i forbindelse med sin erhvervelse af dansk indfødsret har udvist svigagtigt forhold, herunder ved forsætligt at afgive urigtige eller vildledende oplysninger eller fortie relevante oplysninger, ved dom skal frakendes indfødsretten, hvis det udviste forhold har været bestemmende for erhvervelsen

Efter de foreslåede ændringer vil det i sager om frakendelse af statsborgerskab ved dom således være obligatorisk, at der skal ske frakendelse af statsborgerskabet, hvis vedkommende i forbindelse med sin erhvervelse af dansk indfødsret har udvist svigagtigt forhold, og det udviste forhold har været bestemmende for erhvervelsen, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, ligesom der skal

ske frakendelse af statsborgerskabet, hvis vedkommende dømmes for en strafbar handling og derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, herunder medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Det forudsættes, at domstolene i hver enkelt sag foretager en konkret og individuel vurdering af frakendelsens betydning for den pågældende sammenholdt med handlemådens grovhed.

I proportionalitetsvurderingen vil skulle indgå de samme momenter og hensyn, der i dag indgår i proportionalitetsvurderingen ved domstolene i forbindelse med frakendelse efter de gældende regler i indfødsretslovens § 8 A og § 8 B, jf. afsnit 2.1.1 ovenfor.

Det er endvidere Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at der inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser vil kunne indføres en ordning, hvorefter der som udgangspunkt skal ske frakendelse af dansk statsborgerskab for børn, der har afledt deres danske statsborgerskab fra personer, som ved dom frakendes deres danske statsborgerskab som er erhvervet ved svig efter indfødsretslovens § 8 A.

Det foreslås, at der i indfødsretslovens § 8 A indsættes et stk. 2, som indebærer, at hvis nogen frakendes sin indfødsret efter § 8 A, stk. 1, skal også vedkommendes barn frakendes indfødsretten ved dom, hvis barnet har erhvervet indfødsretten gennem vedkommende, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

I overensstemmelse med Danmarks konventionsforpligtelser vil den foreslåede ordning ikke omfatte tilfælde, hvor den ene af barnets forældre fortsat har dansk statsborgerskab.

Det forudsættes, at domstolene i hver enkelt sag foretager en konkret og individuel vurdering af frakendelsens betydning for barnet.

Der vil i proportionalitetsvurderingen skulle foretages en afvejning af hensynet til barnets tarv. Herudover vil der i vurderingen kunne indgå en række af de samme momenter, der i dag indgår i proportionalitetsvurderingen ved domstolene i forbindelse med frakendelse efter de gældende regler i indfødsretslovens § 8 A og § 8 B, jf. afsnit 2.1.1 ovenfor.

Med lovforslaget lægges der op til, at muligheden for, at en person, som er dømt for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser, frakendes sit danske statsborgerskab ved dom, ikke gælder for strafbare handlinger begået før lovens ikrafttræden. For sådanne handlinger finder de hidtil gældende regler anvendelse.

2.2.2. Handlemåde som er til alvorlig skade for statens vitale interesser

Med forslaget lægges der op til at udvide anvendelsesområdet for den gældende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, om frakendelse ved dom til at gælde i alle de tilfælde, hvor en person dømmes for en strafbar handling, og derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Den foreslåede bestemmelse vil som den gældende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, skulle anvendes inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, hvilket blandt andet medfører, at der alene skal ske frakendelse, hvis den pågældende har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for

statens vitale interesser. Formuleringen ”handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser” stammer blandt andet fra Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret, hvor det udtømmende er fastsat, i hvilke tilfælde en kontraherende stats nationale lovgivning må indeholde bestemmelser om fortabelse af statsborgerskab ex lege, dvs. ifølge (eller i henhold til) loven, eller på foranledning af en kontraherende stat. Det følger af konventionens artikel 7, stk. 1, litra d, at en af disse situationer er fortabelse i tilfælde, hvor en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser.

Det fremgår af den forklarende rapport til konventionen, der alene indeholder vejledende og begrænsede fortolkningsbidrag til den nærmere forståelse af formuleringen ”handlemåde som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser”, at bestemmelsen især omfatter landsforræderi og andre handlinger rettet mod statens vitale interesser (for eksempel arbejde for en udenlandsk efterretningstjeneste), mens eksempelvis almindelig kriminalitet ikke er omfattet, hvor alvorlig denne end måtte være.

Det vil således være arten og karakteren af handlemåden, herunder handlemådens følgevirkninger, der konkret afgør, om der efter den foreslåede ordning skal ske frakendelse af dansk statsborgerskab. Dét, at der er tale om alvorlig kriminalitet, vil ikke i sig selv kunne begrunde, at der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Ved indførelsen af adgangen til at frakende dansk statsborgerskab, jf. indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, blev det i pkt. 4.2.4 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 138 af 28. januar 2004, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4908, lagt til grund, at straffelovens kapitel 12 og 13 normerer, hvad der må anses for at være til alvorlig skade for statens vitale interesser. Det blev endvidere lagt til grund, at indfødsretslovens § 8 B efter bestemmelsens udformning også ville omfatte forhold, som på et senere tidspunkt måtte blive kriminaliseret i straffelovens kapitel 12 eller 13.

Det er således forudsat, at den daværende affattelse af kapitel 12 og 13 ikke udtømmende normerede, hvad der kunne anses for at være til skade for statens vitale interesser, idet det bemærkes, at Danmarks internationale forpligtelser vil kunne være til hinder for fratagelse af statsborgerskab også vedrørende forhold, der er eller måtte blive omfattet af straffelovens kapitel 12 og 13.

Det fremgår endvidere af pkt. 4.2.4 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4908, blandt andet, at muligheden for at frakende en person dennes danske statsborgerskab efter forslaget er betinget af, at den pågældende er dømt for handlinger kriminaliseret i straffelovens kapitel 12 (Landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.). Det anføres, at bestemmelsen på dette punkt bygger på Den europæiske konvention om statsborgerret, hvorefter statsborgerskab kan fratages på grund af en handlemåde, som er til »alvorlig skade for statens vitale interesser«.

Indfødsretslovens § 8 B blev senest ændret ved lov nr. 1193 af 8. juni 2021 om ændring af indfødsretsloven (Frakendelse af statsborgerskab for visse former for alvorlig bandekriminalitet, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser), hvor anvendelsesområdet for den gældende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, blev udvidet til også omfatte personer, som ifalder straf efter straffelovens § 81 a (om forhøjet straf

for overtrædelser, der har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en bandekonflikt). Lovændringen trådte i kraft den 1. juli 2021.

Det fremgår af pkt. 2.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 230 af 4. maj 2021, jf. Folketingstidende 2020-21, L 230 som fremsat, A, side 7, at bestemmelsen om frakendelse af statsborgerskab på baggrund af bandekriminalitet skal anvendes inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, hvilket blandt andet medfører, at der alene kan ske frakendelse, hvis den pågældende har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Det fremgår videre af pkt. 2.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 230 af 4. maj 2021, jf. Folketingstidende 2020-21, L 230 som fremsat, A, side 7, at det overordnet vurderes, at konflikter mellem grupperinger af kriminelle personer kan udfordre og sætte spørgsmålstegn ved magtmonopolet, som er en helt central del af statsmagts kompetence, og ved den grundlæggende samfundsstruktur og orden. Handlinger, der foretages som led i en allerede igangværende konflikt, må på den baggrund antages i almindelighed i højere grad at kunne føre til frakendelse end handlinger, som mere abstrakt er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper, men der vil altid skulle foretages en konkret vurdering af handlemådens art, karakter og følgerne.

Det fremgår endelig af pkt. 2.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 230 af 4. maj 2021, jf. Folketingstidende 2020-21, L 230 som fremsat, A, side 7-8, at der ikke ændres på straffelovens § 81 a og dens anvendelsesområde, dvs. at der fortsat skal være tale om handlinger, som har baggrund i eller som er egnet til at fremkalde en konflikt omfattet af straffelovens § 81 a mellem grupper af personer. Grupper af personer, der udøver systematisk kriminalitet i et område og måske også udøver en vis effektiv kontrol over dette, men uden at der foreligger en konflikt eller handlinger, der er egnet til at fremkalde en konflikt omfattet af straffelovens § 81 a, vil ikke kunne dømmes – og frakendelse ved dom af dansk statsborgerskab vil dermed ikke kunne ske – med henvisning til straffelovens § 81 a.

En handlemåde, der er rettet mod interesser, som staten har en særlig interesse i at værne om, herunder angreb på vigtige eller særligt kvalificerede statsinteresser, vil efter omstændighederne være omfattet. Det er dog en forudsætning, at disse interesser kan karakteriseres som vitale interesser, og at handlemåden er til alvorlig skade for disse. Af vigtige eller særligt kvalificerede statsinteresser, der kan være omfattet, kan for eksempel nævnes den danske stats selvstændighed, sikkerhed og forfatning.

Europarådets forklarende rapport til statsborgerretskonventionen indeholder bidrag til den nærmere forståelse af, hvilke handlinger som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser. Det fremgår blandt andet heraf, at begrebet "handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser" oprindeligt stammer fra artikel 8, stk. 3, i FN's konvention af 1961 om begrænsning af statsløshed, hvoraf det følger, at landsforræderi og andre aktiviteter rettet mod statens interesser kan retfærdiggøre fortabelse af statsborgerskabet. Henvisningen i den forklarende rapport til statsløsekonventionens artikel 8 indebærer, at UNHCR's Guidelines no. 5 om "Loss and Deprivation of Nationality under Articles 5-9 of the 1961 Convention on the Reduction of Statelessness" kan indgå som fortolkningsbidrag. Retningslinjerne beskriver blandt andet forståelsen af, hvilke handlinger der kan skade statens vitale interesser, og omfatter blandt andet fortabelse af statsborgerskab som følge af adfærd, der er uforenelig med loyalitetspligten til staten.

Det fremgår af retningslinjerne, at statsløsekonventionens artikel 8, stk. 3, litra a, nr. ii, fastsætter en meget høj tærskel for, hvilke handlinger der kan føre til fratagelse af statsborgerskab til statsløshed. Handlingerne skal ifølge UNHCR's retningslinjer true statens fundament og organisation. Statens væsentlige funktion er at beskytte statens integritet og eksterne sikkerhed, samt at beskytte statens forfatningsmæssige fundament. Kun handlinger, der er alvorligt til skade for denne funktion eller andre vitale interesser kan ifølge UNHCR's retningslinjer berettige fratagelse af statsborgerskab til statsløshed.

Det fremgår endvidere af retningslinjerne, at en kontraherende stat kan fratage en person statsborgerskabet og gøre denne person statsløs i henhold til artikel 8, stk. 3, litra a, hvis den pågældende i strid med sin loyalitetspligt over for den kontraherende stat på trods af den kontraherende stats udtrykkelige forbud har ydet eller har fortsat med at yde en anden stat tjenester eller har modtaget eller har fortsat med at modtage vederlag fra en anden stat, eller har udvist en for statens livsvigtige interesser særdeles skadelig adfærd.

Det fremgår desuden af retningslinjerne, at enhver person, der opfylder tærsklerne i artikel 8, stk. 3, litra a, nr. i eller nr. ii, skal have haft til hensigt at handle i strid med sin loyalitetspligt over for den kontraherende stat. Loyalitetspligten til staten kan karakteriseres som den faste og konstante støtte til staten som helhed (i modsætning til en bestemt del af staten eller en bestemt regering på et givet tidspunkt). Uden klare beviser for, at en person har haft til hensigt at handle i strid med loyalitetspligten over for den kontraherende stat, må staten ikke fratage en person statsborgerskab i henhold til artikel 8, stk. 3, litra a, nr. i eller ii.

Det fremgår videre af retningslinjerne, at afhængigt af den indenlandske kontekst kan visse terrorhandlinger falde inden for anvendelsesområdet for artikel 8, stk. 3, litra a, nr. ii. Ifølge FN's Generalforsamlings resolution 60/288 fra 2006 er "terrorhandlinger" blandt andet rettet mod ødelæggelse af menneskerettigheder, grundlæggende frihedsrettigheder og demokrati, truende territorial integritet, staters sikkerhed og destabilisering af legitime regeringer."

I henhold til Europarådets forklarende rapport og UNHCR's retningslinjer kan som eksempler på strafbare handlinger, der truer statens vitale interesser, nævnes landsforræderi og tilsvarende statsskadelig aktivitet, visse terrorhandlinger, samt handlinger, der truer statens grundlag og organisering.

På denne baggrund vurderes det, at handlinger til alvorlig skade for statens vitale interesser må forstås som handlinger, der er til alvorlig skade for interesser, som er af helt afgørende betydning for staten, herunder statens magtmonopol og den grundlæggende samfundsstruktur og orden.

Det vurderes på den baggrund overordnet, at omfattende og alvorlig kriminalitet, der mere direkte udfordrer statens vitale interesser og den grundlæggende samfundsstruktur og orden i Danmark, efter omstændighederne også vil kunne true statens fundament og organisation og derved udgøre en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Det vil efter omstændighederne kunne være tilfældet for en handlemåde, hvorved der sker omfattende og alvorlig skade på kritisk national infrastruktur, hvis handlemåden er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Det kan eksempelvis være ved angreb på infrastruktur, der spiller en afgørende rolle i samfundet og har en afgørende betydning for de økonomiske og samfundsmæssige aktiviteter, som for eksempel sundhedssektoren eller forsyningssektoren. Det kan for eksempel være et angreb på energisektoren, der fører til

nedbrud i strømforsyningen over længere tid i større dele af landet, og som følge heraf har alvorlige og omfattende samfundsmæssige skadevirkninger. Det kan også for eksempel være tilfældet ved et hackerangreb på sundhedssektoren, som fører til alvorlige og omfattende nedbrud i sygehusvæsenet, og hvor angrebet har alvorlige og vidtrækkende konsekvenser for liv og helbred.

Udover strafbare handlinger omfattet af straffelovens kapitel 12 og 13 samt straffelovens § 81 a vil handlinger rettet mod statens vitale interesser efter omstændighederne eksempelvis kunne være brandstiftelse, sprængninger m.v., der har til formål at befordre oprør, plyndringer eller anden forstyrrelse af samfundsordenen. Sådanne handlinger kan have lighed med de egentlige terrorhandling og kan – hvis de er tilstrækkelig grove eller omfattende – være til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Vurderingen af, om en handlemåde har været til alvorlig skade for statens vitale interesser, er ikke knyttet op på konkrete strafferetlige delikter, men vil foruden de strafbare handlinger, som er omfattet af § 8 B, stk. 1, i den gældende affattelse, for eksempel kunne omfatte alvorlig og omfattende narkotikakriminalitet, menneskesmugling, forurening af drikkevand m.v., besiddelse m.v. af våben og eksplosivstoffer af særdeles farlig karakter, herunder organiseret våbenhandel, offentlig billigelse af terror e.l., fremstilling, anskaffelse eller udbredelse af falske elektroniske penge eller falskmøntneri for så vidt falskneriet angår danske penge; i det omfang de strafbare handlinger har en karakter eller et omfang, der gør dem til alvorlig skade for statens vitale interesser. Listen over eksempler er ikke udtømmende.

Eksempelvis vil tilfælde af falskmøntneri af en karakter og i et omfang, der er egnet til at undergrave omsættens sikkerhed og tilliden til den nationale valuta, kunne udgøre en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser. På samme måde vil et hackerangreb, som forårsager omfattende og længerevarende nedbrud på betalingssystemer i store dele af landet, og som derved er egnet til at undergrave omsættens sikkerhed kunne udgøre en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Omfattende narkotikakriminalitet har betydelige samfundsmæssige skadevirkninger, der kan være til skade for statens vitale interesser. Tilsvarende kan omfattende menneskesmugling have store samfundsmæssige konsekvenser og true statens territoriale integritet, hvilket kan være til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Handlinger, der foretages som led i omfattende og alvorlig kriminalitet og har en karakter eller et omfang, der gør dem til alvorlig skade for statens vitale interesser, må antages i almindelighed i højere grad at kunne føre til frakendelse end handlinger, som modsat er mindre alvorlige og ikke foretages som led i omfattende og alvorlig kriminalitet, men der vil altid skulle foretages en konkret vurdering af handlemådens art, karakter og følgevirkninger. Der vil i den forbindelse også skulle foretages en helhedsvurdering af den samlede kriminalitet, der aktuelt er til pådømmelse, samt tidligere ligeartet kriminalitet.

Ved vurderingen af om den enkelte gerningsmand har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for statens vitale interesser, vil der med den foreslåede ordning blandt andet kunne lægges vægt på antallet af handlinger og deres grovhed. Det vil ikke være udelukket, at enkeltstående grove forhold udført af få eller en enkelt person kan have en sådan karakter, at frakendelse af dansk statsborgerskab skal ske efter den foreslåede ordning.

Frakendelse ved dom af dansk statsborgerskab skal med den foreslåede ordning ske, uanset at gerningsmanden ikke selv direkte har udført det strafbare forhold, men for eksempel medvirket til det, jf. straffelovens § 23. For eksempel kan planlægning, koordinering, organisering eller understøttelse af andre kriminelle handlinger være af en karakter og have implikationer, der er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Ved vurderingen af, om der skal ske frakendelse af dansk statsborgerskab, vil det som efter gældende ret kunne tillægges vægt, om vedkommende tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet, jf. Højesterets dom af 8. juni 2016 i sag nr. 211/2015 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2016, s. 3235 ff.), hvor Højesteret ved frakendelse af dansk statsborgerskab blandt andet lagde vægt på, at tiltalte tidligere havde været straffet for ligeartet kriminalitet. Denne retsstilling forudsættes også at gælde for den foreslåede ordning ved vurderingen af, om der er udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Eksempelvis vil et strafbart forhold, når det vurderes i lyset af den samlede kriminalitet, der aktuelt er til pådømmelse og tidligere, ligeartet kriminalitet, kunne være af en sådan karakter eller have en sådan virkning, at det er til alvorlig skade for statens vitale interesser, uanset at forholdet ikke i sig selv ville have en sådan karakter eller virkning.

2.2.3. Proportionalitetsvurdering

Det forudsættes, at domstolene i hver enkelt sag foretager en konkret og individuel vurdering af frakendelsens betydning for den pågældende sammenholdt med handlemådens grovhed.

Der vil i proportionalitetsvurderingen skulle foretages en afvejning af de samme momenter og hensyn, der i dag indgår i proportionalitetsvurderingen ved domstolene i forbindelse med frakendelse efter de gældende regler i indfødsretslovens § 8 A og § 8 B, jf. afsnit 2.1.1 og afsnit 2.1.2 ovenfor.

3. Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser

Det vurderes, at lovforslaget er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Nedenfor følger en kort gennemgang af forholdet til de mest relevante konventioner på indfødsretsområdet.

3.1. Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret (statsborgerretskonventionen)

Statsborgerskabskonventionen bygger på grundlæggende principper om, at enhver har ret til at besidde statsborgerret, at statsløshed skal undgås, at ingen kan fratages statsborgerret på et vilkårligt grundlag, og at ægteskabsforhold ikke automatisk har betydning for statsborgerret, jf. konventionens artikel 4.

Det fremgår af statsborgerretskonventionens artikel 4, litra c, at de kontraherende staters regler om statsborgerskab skal bygge på princippet om, at ingen kan fratages sin statsborgerret på et vilkårligt grundlag.

Det fremgår af den forklarende rapport til konventionen, at eksempler på vilkårlig fratagelse af statsborgerret er fratagelse på grund af blandt andet religion, race, national eller etnisk oprindelse og fratagelse af politiske grunde. Det fremgår endvidere af den forklarende rapport, at princippet om, at statsborgerret ikke må fratages på et vilkårligt grundlag, generelt indebærer, at en afgørelse om fratagelse skal være forudsigelig, proportional og foreskrevet ved lov.

I forhold til fortabelse af statsborgerskab ex lege eller på foranledning af en kontraherende stat er det udtømmende fastsat i konventionens artikel 7, i hvilke situationer en stats lovgivning må indeholde regler om fortabelse af statsborgerskab. Det følger af konventionens artikel 7, stk. 1, litra b, at en af disse situationer er fortabelse i tilfælde af erhvervelse af statsborgerret i den kontraherende stat gennem bedragerisk handlemåde, urigtige oplysninger eller fortielse af relevante forhold fra ansøgerens side. Det følger herudover af konventionens artikel 7, stk. 1, litra d, at en anden af disse situationer er fortabelse i tilfælde, hvor der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser.

Europarådets forklarende rapport til statsborgerretskonventionen indeholder bidrag til den nærmere forståelse af, hvilke handlinger som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser. Begrebet "handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser" stammer oprindeligt fra artikel 8, stk. 3, i FN's konvention af 1961 om begrænsning af statsløshed, jf. afsnit 2.2.2. Det er anført i den forklarende rapport til statsborgerretskonventionen, at bestemmelsen især omfatter landsforræderi og andre handlinger rettet mod statens vitale interesser (for eksempel arbejde for en udenlandsk efterretningstjeneste), mens almindelig kriminalitet ikke er omfattet, hvor alvorlig denne end måtte være.

Fortolkningen af, hvilke handlinger som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, må ske med udgangspunkt i traktatretskonventionens artikel 31, hvorefter en traktat skal fortolkes loyalt i overensstemmelse med den sædvanlige betydning, der måtte tillægges traktatens udtryk i dens sammenhæng og belyst af dens hensigt og formål. Derudover kan relevant praksis i andre deltagerstater, samt øvrige relevante folkeretlige regler, som finder anvendelse mellem deltagerstaterne indgå i fortolkningen.

Det følger af statsborgerretskonventionens artikel 7, stk. 3, at en stats nationale lovgivning ikke må indeholde bestemmelser om, at statsborgerretten fortabes, hvis den pågældende person derved bliver statsløs.

Det fremgår endelig af statsborgerretskonventionens artikel 12, at enhver kontraherende stat skal sikre, at afgørelser, der vedrører blandt andet fortabelse af statsborgerskab, kan gøres til genstand for fornyet administrativ eller retslig prøvelse i overensstemmelse med landets nationale lovgivning.

Den foreslåede udvidelse af bestemmelsen om frakendelse af dansk statsborgerskab ved dom forudsættes med forslaget anvendt således, at der kun kan ske frakendelse i tilfælde, hvor den person, der dømmes for en strafbar handling har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for den danske stats vitale interesser. Bestemmelsen indeholder endvidere forbehold for, at der ikke kan ske frakendelse i tilfælde, hvor pågældende derved bliver statsløs.

Frakendelsen vil derudover som følge af dette lovforslag være hjemlet ved lov, ligesom det vil fremgå af lovhjemlen, i hvilke tilfælde frakendelsen kan ske. Det er endvidere forudsat, at der foretages en individuel og konkret proportionalitetsvurdering i hver sag om frakendelse.

Det fremgår af statsborgerretskonventionens artikel 7, stk. 2, at en stats nationale lovgivning kan indeholde bestemmelser om, at børn, hvis forældre fortaber deres statsborgerret i det pågældende land, ligeledes fortaber denne statsborgerret, bortset fra de af stk. 1, litra c) og d), omfattede tilfælde. Børn fortaber imidlertid ikke statsborgerretten, hvis den ene af deres forældre fortsat besidder dansk statsborgerret.

Det følger således af statsborgerretskonventionens artikel 7, stk. 2, at en kontraherende stats nationale lovgivning blandt andet ikke må indeholde bestemmelser om, at børn ligeledes fortaber deres statsborgerret i tilfælde, hvor forældre fortaber deres statsborgerret i det pågældende land på grund af en handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser, hvorimod den nationale lovgivning gerne må indeholde bestemmelser om at børn ligeledes fortaber deres statsborgerret i tilfælde, hvor forældre fortaber deres statsborgerret på grund af svig.

Det følger af Europarådets forklarende rapport til statsborgerretskonventionen, at hensynet til barnets tarv skal være ledende ved anvendelsen af statsborgerretskonventionens artikel 7, stk. 2.

Det er Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at den foreslåede indsættelse af et stk. 2 i indfødsretslovens § 8 A, som indebærer, at hvis nogen frakendes sin indfødsret efter § 8 A, stk. 1, skal også vedkommendes barn frakendes indfødsretten ved dom, hvis barnet har erhvervet indfødsretten gennem vedkommende, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, ikke rejser spørgsmål i forhold til statsborgerretskonventionen.

Frakendelse af dansk indfødsret i medfør af § 8 B, stk. 1 og 2, omfatter ikke den pågældendes børn.

Det er derfor Udlændinge- og Integrationsministeriets opfattelse, at de foreslåede ændringer af indfødsretslovens § 8 A og § 8 B om frakendelse af statsborgerskab kan gennemføres inden for rammerne af statsborgerretskonventionen.

3.2. FN's konvention af 1961 om begrænsning af statsløshed (statsløsekonventionen)

Formålet med statsløsekonventionen er at forebygge og begrænse statsløshed. Konventionen forpligter de kontraherende stater til at tildele statsborgerskab til personer, der er født på deres territorium, og som ellers ville blive statsløse. Konventionen indeholder tillige en række forbud mod fratagelse af statsborgerskab, hvis det fører til statsløshed.

Det følger af statsløsekonventionens artikel 8, stk. 1 og 2, blandt andet, at en kontraherende stat ikke må frakende nogen person statsborgerretten, hvis en sådan frakendelse vil gøre den pågældende statsløs. Som undtagelse hertil hører dog tilfælde, hvor statsborgerretten eksempelvis er opnået ved urigtige anbringender eller svig.

En kontraherende stat kan dog bevare adgangen til at fratage en person statsborgerretten, selvom det medfører statsløshed, hvis den på undertegnelses-, ratifikations- eller tiltrædelsesdatoen har afgivet erklæring om dette med henvisning til en af de grunde, der anføres i konventionen, herunder hvis personen har udført handlinger, der er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Dette følger af konventionens artikel 8, stk. 3. Danmark har ikke afgivet en sådan erklæring.

Begrebet "handling, som er til alvorlig skade for en stats vitale interesser" stammer således oprindeligt fra statsløsekonventionen.

Herudover følger det af konventionens artikel 9, at ingen kontraherende stat må frakende nogen person eller persongruppe deres statsborgerret af racemæssige, etniske, religiøse eller politiske grunde.

Det er en forudsætning for frakendelse efter den foreslåede bestemmelse, at pågældende ikke bliver statsløs.

Definitionen af statsløse er angivet i artikel 1, stk. 1, i konventionen af 28. september 1954 om statsløse personers retsstilling. Det fremgår af bestemmelsen, at "[f]or denne konventions vedkommende betyder udtrykket »statsløs person« en person, som ingen stat i medfør af sin lovgivning anser som sin statsborger". Statsløsekonventionen vedrører statsløshed og regulerer således ikke frakendelse af statsborgerskab i situationer, hvor den pågældende opretholder et andet statsborgerskab. Frakendelse af statsborgerskab for en person, som har dobbeltstatsborgerskab, reguleres af Europarådets statsborgerretskonvention.

UNHCR har den 20. maj 2020 – efter en omfattende høringsproces af blandt andet stater – vedtaget Guidelines no. 5 om "Loss and Deprivation of Nationality under Articles 5-9 of the 1961 Convention on the Reduction of Statelessness".

Retningslinjerne beskriver blandt andet forståelsen af, hvilke handlinger der kan skade statens vitale interesser.

Det fremgår blandt andet af retningslinjerne, at statsløsekonventionens artikel 8, stk. 3, litra a, nr. ii, fastsætter en meget høj tærskel for, hvilke handlinger der kan føre til fratagelse af statsborgerskab til statsløshed. Handlingerne skal ifølge UNHCR's retningslinjer true statens fundament og organisation. Statens væsentlige funktion er at beskytte statens integritet og eksterne sikkerhed samt at beskytte statens forfatningsmæssige fundament. Kun handlinger, der er alvorligt skadelige for denne funktion og andre vitale interesser, kan ifølge UNHCR's retningslinjer berettige fratagelse af statsborgerskab.

Det fremgår endvidere af retningslinjerne, at en kontraherende stat kan fratage en person statsborgerskabet og gøre denne person statsløs i henhold til artikel 8, stk. 3, litra a, hvis den pågældende i strid med sin loyalitetspligt over for den kontraherende stat på trods af den kontraherende stats udtrykkelige forbud har ydet eller har fortsat med at yde en anden stat tjenester eller har modtaget eller har fortsat med at modtage vederlag fra en anden stat, eller har udvist en for statens livsvigtige interesser særdeles skadelig adfærd.

Enhver person, der opfylder betingelserne i artikel 8, stk. 3, litra a, nr. i eller nr. ii, skal have haft til hensigt at handle i strid med sin loyalitetspligt over for den kontraherende stat. Loyalitetspligten til staten kan karakteriseres som den faste og konstante støtte til staten som helhed (i modsætning til en bestemt del af staten eller en bestemt regering på et givet tidspunkt). Uden klare beviser for, at en person har haft til hensigt at handle i strid med loyalitetspligten over for den kontraherende stat, må staten ikke fratage en person statsborgerskab i henhold til artikel 8, stk. 3, litra a, nr. i eller ii.

Det fremgår videre af retningslinjerne, at afhængigt af den indenlandske kontekst kan visse terrorhandling falde inden for anvendelsesområdet for artikel 8, stk. 3, litra a, nr. ii. Ifølge FN's Generalforsamlings resolution 60/288 fra 2006 er terrorhandling, blandt andet rettet mod ødelæggelse af menneskerettigheder, grundlæggende frihedsrettigheder og demokrati, truende territorial integritet, staters sikkerhed og destabilisering af legitime regeringer."

På denne baggrund vurderes det, at handlinger til alvorlig skade for statens vitale interesser må forstås som handlinger, der er til alvorlig skade for interesser, som er af helt afgørende betydning for staten, herunder statens magtmonopol og den grundlæggende samfundsstruktur og orden.

Af pkt. 3.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 230 af 4. maj 2021, jf. Folketingstidende 2020-21, L 230 som fremsat, A, side 9-10, fremgår det, at det vurderes, at statsløsekonventionen kan fortolkes på den måde, at hvis en person har ret til et andet statsborgerskab ved den blotte registrering hos et andet lands myndigheder, uden at der er efterladt et skøn til myndighederne, vil personen ikke kunne påberåbe sig konventionernes beskyttelse mod statsløshed. Dette er ligeledes lagt til grund i lovforslag nr. L 38 af 22. oktober 2019, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, side 10.

Ved vurderingen af, om en person ved frakendelsen bliver statsløs, kan det således indgå, om den pågældende kan erhverve et statsborgerskab i et andet land ved blot at lade sig registrere ved dette lands myndigheder. Det er derfor Udlændinge- og Integrationsministeriets opfattelse, at den foreslåede bestemmelse kan gennemføres inden for rammerne af statsløsekonventionen.

3.3. *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)*

Det følger af EMRK artikel 8, stk. 1, at enhver har ret til respekt for sit privat- og familieliv. Det følger endvidere af EMRK artikel 8, stk. 2, at ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af retten til respekt for privat- og familielivet, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velværd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (Domstolen) har udtalt, at en frakendelse af statsborgerskab efter omstændighederne kan rejse spørgsmål i relation til bestemmelsen. I sådanne sager vurderer Domstolen dels konsekvenserne af frakendelsen for den pågældende, herunder om den pågældende ved frakendelsen bliver statsløs, dels om frakendelsen kan karakteriseres som vilkårlig, jf. for eksempel Domstolens afvisningskendelser af 7. februar 2017 i K2 mod Storbritannien, og 22. januar 2019 i Said Abdul Salam Mubarak mod Danmark. Der kan endvidere henvises til Domstolens dom af 25. juni 2020 i sagen Ghoumid m.fl. mod Frankrig.

For så vidt angår konsekvenserne af frakendelsen bemærkes det, at det fremgår udtrykkeligt af den gældende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, at der ikke kan ske frakendelse, hvis den pågældende bliver statsløs. Dette gælder også for de personer, der omfattes af den foreslåede ændring. Som det fremgår af pkt. 2.2.3 ovenfor, forudsættes det endvidere med forslaget, at der i forbindelse med sagen om frakendelse efter indfødsretslovens § 8 A eller § 8 B, stk. 1, skal foretages en konkret proportionalitetsvurdering af frakendelsens betydning for den pågældende sammenholdt med handlemådens grovhed.

Ved vurderingen af, om frakendelsen er vilkårlig, lægger Domstolen navnlig vægt på, om frakendelsen er foreskrevet ved lov, om frakendelsen er ledsaget af nødvendige processuelle garantier, herunder om der er mulighed for at indbringe afgørelsen for domstolene, og om myndighederne har handlet omhyggeligt og hurtigt.

Idet sager om frakendelse efter den foreslåede ændring af indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, alene angår personer, som dømmes for strafbare forhold ved domstolene, er det Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at frakendelse af statsborgerskab efter dette lovforslag ikke vil kunne anses for vilkårlig.

Det er på den baggrund Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at forslaget kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

[Udestår]

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

[Udestår]

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget indebærer ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- eller naturmæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

EU-Domstolen har den 12. marts 2019 afsagt en dom vedrørende nederlandske regler om fortabelse af statsborgerskab (EU-Domstolens dom i sag C-221/17, Tjebbes).

Det fremgår blandt andet af dommen, at det skal indgå i vurderingen, om fortabelsen af statsborgerskab har følger, som på en uforholdsmæssig måde – i forhold til det mål, som lovgivningen forfølger – påvirker den normale udvikling af vedkommendes familie- og arbejdsliv i forhold til EU-retten. I forbindelse med denne prøvelse af forholdsmæssigheden påhviler det myndighederne og i givet fald retterne navnlig at sikre, at fortabelsen er i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder, der er fastsat i chartret, herunder særligt retten til privatliv og familieliv, som er fastsat i artikel 7 i charteret.

Denne rettighed skal sammenholdes med forpligtelsen til at tage hensyn til barnets tarv, som fremgår af chartrets artikel 24, stk. 2, jf. herved pkt. 2.3.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 83 af 12. december 2019, jf. Folketingstidende 2019-20, L 83 som fremsat, A, side 11-12.

Det anføres i dommen, at hvor frakendelsen af dansk statsborgerskab samtidig medfører fortabelse af vedkommendes unionsborgerskab, skal det indgå i vurderingen, om frakendelsen af statsborgerskabet har følger, som på en uforholdsmæssig måde – i forhold til det mål, som lovgivningen forfølger – påvirker den normale udvikling af vedkommendes arbejds- og familieliv i forhold til EU-retten. Det anføres i den forbindelse i dommen, at der i en sådan vurdering skal indgå tilknytningselementer, der knytter sig til øvrige EU-lande, f.eks. om den berørte person efter sin fortabelse af unionsborgerskabet udsættes for vanskeligheder ved at opretholde en familie- eller beskæftigelsesmæssig tilknytning i et (eller flere) medlemsland(e), der allerede er opbygget under unionsborgerens udøvelse af retten til fri bevægelighed i EU. Hypotetiske eller eventuelle fremtidige ønsker om at opbygge familie- eller beskæftigelsesmæssig tilknytning til én eller flere medlemsstater er ikke relevante ved denne vurdering.

Efter Udlændinge- og Integrationsministeriets opfattelse indebærer dommen, at domstolene ved behandlingen af sager om frakendelse af dansk statsborgerskab, i den situation hvor dette fører til, at man derved mister sit unionsborgerskab, vil skulle inddrage en række yderligere momenter med henblik på at foretage en individuel prøvelse af virkningerne i forhold til EU-retten. Domstolene vil således skulle foretage en vurdering af, om virkningerne i forhold til EU-retten af fortabelsen af unionsborgerskabet er proportionale med formålet med fortabelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3 om proportionalitetsvurdering ovenfor.

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 16. december 2021 til den 13. januar 2022 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet (Advokatsamfundet), Amnesty International, Børnerådet, Børne- og Kulturchefforeningen, Børns Vilkår, Centralorganisationernes Fællesudvalg CFU, Danes Worldwide, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Rejsebureau Forening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Flygtningehjælp, Datatilsynet, DFUNK – Dansk Flygtningehjælp Ungdom, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Den Danske Dommerforening, Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder, Den Katolske Kirke i Danmark, DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur, Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, Domstolsstyrelsen, Folkehøgskolernes Forening i Danmark, Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Færøernes landsstyre, Naalakkersuisut (Grønlands landsstyre), HK/Danmark, Indvandrermedicinsk klinik, Odense Universitetshospital, Indvandreradgivningen, Institut for Menneskerettigheder, Kirkernes Integrationstjeneste, KL, Knud Vilby (på vegne af Fredsfonden), Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed (Kvindefredsligaen), Landsforeningen Adoption & Samfund, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsorganisation af kvindekrisecentre (LOKK), Mellemfolkeligt Samvirke, Plums Fond for fred, økologi og bæredygtighed (Tidl. Fredsfonden), PRO-Vest, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Red Barnet, Refugees Welcome, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Røde Kors, Rådet for Etniske Minoriteter, samtlige byretter, SOS Racisme, Work-live-stay southern denmark, UNHCR, Ældresagen, Ægteskab uden grænser, Aarhus Erhverv / International Community og 3 F.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (Hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør "Ingen")	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	[Udestår]	[Udestår]
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	[Udestår]	[Udestår]
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	[Udestår]	[Udestår]

Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klima- og miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget vurderes at være i overensstemmelse med EU-retten.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter indfødsretslovens § 8 A, kan den, som i forbindelse med sin erhvervelse af dansk statsborgerskab har udvist svigagtigt forhold, herunder ved forsætligt at afgive urigtige eller vildledende oplysninger eller fortie relevante oplysninger, ved dom frakendes statsborgerskabet, hvis det udviste forhold har været bestemmende for erhvervelsen.

Det foreslås, at indfødsretslovens § 8 A, ændres, således at ordet "kan" ændres til "skal". Det foreslås endvidere, at der i indfødsretslovens § 8 A indsættes, at frakendelse skal ske, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Forslaget vil betyde, at den som i forbindelse med sin erhvervelse af dansk statsborgerskab har udvist svigagtigt forhold, herunder ved forsætligt at afgive urigtige eller vildledende oplysninger eller fortie relevante oplysninger, ved dom skal frakendes statsborgerskabet, hvis det udviste forhold har været bestemmende for erhvervelsen, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Det følger af indfødsretslovens § 8 B, stk. 2, at er en person i udlandet straffet for en handling, der efter stk. 1 kan medføre frakendelse af dansk statsborgerskab, kan statsborgerskabet frakendes i medfør af straffelovens § 11.

Det foreslås, at indfødsretslovens § 8 B, stk. 2, ændres, således at ordet "kan" to steder ændres til "skal". Det foreslås endvidere, at der i indfødsretslovens § 8 B, stk. 2, indsættes, at frakendelse skal ske, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Forslaget vil betyde, at er en person i udlandet straffet for en handling, der efter stk. 1, skal medføre frakendelse af dansk statsborgerskab, skal statsborgerskab frakendes i medfør af straffelovens § 11, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Forslaget vil betyde, at det i sager om frakendelse af statsborgerskab ved dom således vil være obligatorisk, at der skal ske frakendelse af statsborgerskabet, hvis vedkommende i forbindelse med sin erhvervelse af dansk statsborgerskab har udvist svigagtigt forhold, og det udviste forhold har været bestemmende for erhvervelsen, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, eller hvis vedkommende dømmes for en strafbar handling og derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Der vil herunder ikke kunne ske frakendelse af statsborgerskabet, hvis den pågældende derved bliver statsløs.

Det forudsættes, at domstolene i hver enkelt sag foretager en konkret og individuel vurdering af frakendelsens betydning for den pågældende sammenholdt med handlemådens grovhed.

Der vil i proportionalitetsvurderingen skulle foretages en afvejning af de samme momenter og hensyn, der i dag indgår i proportionalitetsvurderingen ved domstolene i forbindelse med frakendelse efter den gældende § 8 A og § 8 B, stk. 1, i indfødsretsloven, jf. afsnit 2.1.1 ovenfor.

Til nr. 2

Efter indfødsretslovens § 8 A, kan den, som i forbindelse med sin erhvervelse af dansk statsborgerskab har udvist svigagtigt forhold, herunder ved forsætligt at afgive urigtige eller vildledende oplysninger eller fortie relevante oplysninger, ved dom frakendes statsborgerskabet, hvis det udviste forhold har været bestemmende for erhvervelsen.

Bestemmelsen er udformet således, at det kun er den person, som har handlet svigagtigt, der kan frakendes sit statsborgerskab. Den pågældendes eventuelle børn under 18 år, som har erhvervet dansk statsborgerskab gennem den pågældende, vil ikke kunne få frakendt deres statsborgerskab i medfør af bestemmelsen.

Det foreslås, at der i indfødsretslovens § 8 A indsættes et stk. 2, som indebærer, at hvis nogen frakendes sin indfødsret efter § 8 A, stk. 1, skal også vedkommendes barn frakendes statsborgerskabet ved dom, hvis barnet har erhvervet indfødsretten gennem vedkommende, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

I overensstemmelse med Danmarks konventionsforpligtelser vil den foreslåede ordning ikke omfatte tilfælde, hvor den ene af barnets forældre fortsat har dansk statsborgerskab.

Det forudsættes, at domstolene i hver enkelt sag foretager en konkret og individuel vurdering af frakendelsens betydning for barnet.

Der vil i proportionalitetsvurderingen skulle foretages en afvejning over for hensynet til barnets tarv. Herudover vil der i vurderingen skulle indgå de samme momenter, der i dag indgår i proportionalitetsvurderingen ved domstolene i forbindelse med frakendelse efter de gældende regler i indfødsretslovens § 8 A og § 8 B, jf. afsnit 2.1.1 ovenfor.

Den betydning, som frakendelse af dansk statsborgerskab har for en person, må herefter bero på en konkret vurdering af den pågældendes forhold. Ved denne vurdering bør der navnlig lægges vægt på personens tilknytning her til landet og til udlandet, herunder det eller de lande, den pågældende tillige er statsborger i. Der kan i den forbindelse blandt andet lægges vægt på varigheden og karakteren af en persons ophold i Danmark og i udlandet samt en persons aktuelle familiemæssige forhold her i landet og i udlandet samt den pågældendes rødder, herunder om familien har en langvarig tilknytning til Danmark.

I sager, hvor frakendelsen af dansk statsborgerskab samtidig medfører fortabelse af vedkommendes unionsborgerskab, vil det efter den foreslåede ordning endvidere – som efter den gældende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1 – skulle indgå i vurderingen, om frakendelsen af statsborgerskabet har følger, som på en uforholdsmæssig måde – i forhold til det mål, som lovgivningen forfølger – påvirker den normale udvikling af vedkommendes familie- og arbejdsliv i forhold til EU-retten. Der skal således også indgå tilknytningselementer, der knytter sig til øvrige EU-lande i proportionalitetsvurderingen.

Frakendelse af dansk statsborgerskab sker ved dom under en sag i strafferetsplejens former, og de almindelige straffeprocessuelle retssikkerhedsgarantier vil således være iagttaget i forbindelse med en sag om frakendelse også efter den foreslåede ordning.

Det bemærkes i øvrigt, at frakendelse af dansk statsborgerskab vil have retsvirkning fra dommen er endelig, dvs. når fristen for anke er udløbet, hvis ikke ankeafkald er meddelt jf. retsplejelovens § 999, stk. 1.

Dom om frakendelse af dansk statsborgerskab indebærer ikke, at den pågældendes rettigheder og forpligtelser skal revurderes for så vidt angår perioden fra erhvervelsen og indtil frakendelsen af det danske statsborgerskab. Det gælder, selvom statsborgerskabet helt eller delvist har været afgørende for den pågældendes retsstilling på visse punkter. Omvendt kan en person ikke efter frakendelse af dansk statsborgerskab støtte ret på, at vedkommende tidligere har haft dansk statsborgerskab. Personer, som er frakendt dansk statsborgerskab, vil således ikke kunne påberåbe sig lovbestemmelser, som giver særlige rettigheder m.v. til tidligere danske statsborgere. Forslaget ændrer ikke herved.

Efter udlændingelovens § 18 a, stk. 1, anses en opholdstilladelse for bortfaldet, når en udlænding erhverver dansk statsborgerskab. Frakendes en person sit danske statsborgerskab i medfør af den foreslåede bestemmelse i indfødsretslovens § 8 A, stk. 2, vil den pågældende som udgangspunkt ikke længere have noget opholdsgrundlag i Danmark.

En person, hvis danske statsborgerskab er frakendt ved dom efter § 8 A i lov om dansk indfødsret, kan dog generhverve den opholdstilladelse, der er bortfaldet som følge af erhvervelse af dansk statsborgerskab, jf. udlændingelovens § 18 a. Generhvervelse er dog betinget af, at der ikke ville være grundlag for at inddrage opholdstilladelsen, jf. udlændingelovens § 18 a, stk. 3, jf. udlændingelovens § 19.

I tilfælde, hvor en person frakendes sit danske statsborgerskab, vil udlændingemyndighederne på eget initiativ skulle tage stilling til, om den pågældende kan generhverve den opholdstilladelse, den pågældende var i besiddelse af på tidspunktet for erhvervelsen af dansk statsborgerskab. I forbindelse hermed forudsættes,

at anklagemyndigheden umiddelbart efter dommens afsigelse underretter den relevante udlændingemyndighed om, at udlændingen har fået frakendt sit danske statsborgerskab. Udlændingen har ret til at opholde sig i landet under sagens behandling.

Opholdstilladelsen generhverves i givet fald på samme betingelser m.v. som var gældende for den opholdstilladelse, udlændingen var i besiddelse af, da pågældende erhvervede dansk statsborgerskab. Generhvervelsen er dog betinget af, at der ikke er grundlag for inddragelse af opholdstilladelsen efter udlændingelovens § 19. Forslaget ændrer ikke herved.

Det bemærkes, at i tilfælde, hvor et barn får frakendt sit danske statsborgerskab i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 8 A, stk. 2, i lov om dansk indfødsret, og barnet har haft opholdstilladelse i Danmark som familiesammenført til en herboende reference – f.eks. sin(e) herboende forælder/forældre – vil det være en forudsætning for generhvervelse, at barnets opholdstilladelse ikke kan inddrages efter bl.a. udlændingelovens § 19, stk. 1, nr. 1. Efter denne bestemmelse kan en opholdstilladelse inddrages, hvis betingelserne for opholdstilladelsen ikke længere er tilstede. Det bemærkes i den forbindelse, at det er en løbende betingelse for en opholdstilladelse meddelt på baggrund af familiesammenføring, at referencen (f.eks. forælderen/forældrene) fortsat opholder sig i Danmark med en gyldig opholdstilladelse. Er der således grundlag for at inddrage referencens (forældrens/forældrenes) opholdstilladelse, jf. udlændingelovens § 18 a, stk. 3, og § 19, kan der samtidig være grundlag for at inddrage barnets opholdstilladelse efter udlændingelovens § 19, stk. 1, nr. 1.

Det forudsættes i alle tilfælde, at proportionalitetsafvejningen i udlændingelovens § 19 a iagttages, og at en opholdstilladelse ikke inddrages i det omfang, det vil være i strid med internationale forpligtelser, jf. § 19 a, stk. 1, der finder anvendelse for flygtninge og familiesammenførte til flygtninge, eller det vil være særligt belastende for udlændingen, jf. udlændingelovens § 19 a, stk. 2, der gælder for andre udlændinge. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis et barn har opnået selvstændig tilknytning til Danmark.

I de tilfælde, hvor udlændingen ikke tidligere haft en opholdstilladelse, og hvor bestemmelsen i udlændingelovens § 18 a om generhvervelse ikke finder anvendelse, forudsættes det, at udlændingemyndighederne på eget initiativ tager stilling til, om den pågældende kan meddeles opholdstilladelse efter udlændingelovens regler, herunder udlændingelovens § 9 c, stk. 1.

Det forudsættes, at den foreslåede bestemmelse i § 8 A, stk. 2, i lov om dansk indfødsret også finder anvendelse for personer over 18 år, der som børn har erhvervet statsborgerskab som bipersoner til forældre.

Til nr. 3

Efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, kan den, som dømmes for overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 (Landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.), eller som ifalder straf efter straffelovens § 81 a (om forhøjet straf for overtrædelser, der har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en bandekonflikt), ved dom frakendes sit danske statsborgerskab, medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Det foreslås, at indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, ændres således, at den som dømmes for en strafbar handling, og som derved har udvist en handling, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, ved dom skal frakendes sit danske statsborgerskab medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Forslaget vil betyde en udvidelse af den eksisterende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, hvorefter den, som dømmes for overtrædelse af forhold kriminaliseret i straffelovens kapitel 12 og 13 eller som ifalder straf efter straffelovens § 81 a, ved dom kan frakendes sit danske statsborgerskab, medmindre den pågældende derved bliver statsløs. Med forslaget er det hensigten at sikre, at der i videst muligt omfang inden for Danmarks internationale forpligtelser sker frakendelse af dansk statsborgerskab for personer, som dømmes for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Den foreslåede bestemmelse vil som den gældende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, skulle anvendes inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, hvilket blandt andet medfører, at der alene skal ske frakendelse, hvis den pågældende har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Formuleringen ”handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser” stammer blandt andet fra Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret, hvor det udtømmende er fastsat, i hvilke tilfælde en kontraherende stats nationale lovgivning må indeholde bestemmelser om fortabelse af statsborgerskab ex lege dvs. ifølge (eller i henhold til) loven eller på foranledning af en kontraherende stat. Det følger af konventionens artikel 7, stk. 1, litra d, at en af disse situationer er fortabelse i tilfælde, hvor en person har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser.

Det fremgår af den forklarende rapport til konventionen, der alene indeholder begrænsede bidrag til den nærmere forståelse af formuleringen ”handlemåde som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser”, at bestemmelsen især omfatter landsforræderi og andre handlinger rettet mod statens vitale interesser (for eksempel arbejde for en udenlandsk efterretningstjeneste), mens eksempelvis almindelig kriminalitet ikke er omfattet, hvor alvorlig denne end måtte være.

Det vil således være arten og karakteren af handlemåden, herunder handlemådens følgevirkninger, der konkret afgør, om der efter den foreslåede ordning skal ske frakendelse af dansk statsborgerskab. Dét, at der er tale om alvorlig kriminalitet, vil ikke i sig selv kunne begrunde, at der er tale om en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Handlemåden skal være egnet til at påvirke statens vitale interesser negativt for at kunne føre til frakendelse.

Ved indførelsen af adgangen til at frakende dansk statsborgerskab, jf. indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, blev det i pkt. 4.2.4 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 138 af 28. januar 2004, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4908, lagt til grund, at straffelovens kapitel 12 og 13 normerer, hvad der må anses for at være til alvorlig skade for statens vitale interesser. Det blev endvidere lagt til grund, at indfødsretslovens § 8 B efter bestemmelsens udformning også ville omfatte forhold, som på et senere tidspunkt måtte blive kriminaliseret i straffelovens kapitel 12 eller 13.

Det er således forudsat, at den daværende affattelse af kapitel 12 og 13 ikke udtømmende normerede, hvad der kunne anses for at være til skade for statens vitale interesser.

Det fremgår endvidere af pkt. 4.2.4 i de almindelige bemærkninger, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 4908, blandt andet, at muligheden for at frakende en person dennes danske statsborgerskab efter forslaget er betinget af, at den pågældende er dømt for handlinger kriminaliseret i straffelovens kapitel 12 (Landsforræderi og andre forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed) eller kapitel 13 (Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.). Det anføres, at bestemmelsen på dette punkt bygger på Den europæiske konvention om statsborgerret, hvorefter statsborgerskab kan frattages på grund af en handlemåde, som er til »alvorlig skade for statens vitale interesser«.

Indfødsretslovens § 8 B blev senest ændret ved lov nr. 1193 af 8. juni 2021 om ændring af indfødsretsloven (Frakendelse af statsborgerskab for visse former for alvorlig bandekriminalitet, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser), hvor anvendelsesområdet for den gældende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, blev udvidet til også omfatte personer, som ifalder straf efter straffelovens § 81 a (om forhøjet straf for overtrædelser, der har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en bandekonflikt). Lovændringen trådte i kraft den 1. juli 2021.

Det fremgår af pkt. 2.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 230 af 4. maj 2021, jf. Folketingstidende 2020-21, L 230 som fremsat, A, side 7, at bestemmelsen om frakendelse af statsborgerskab på grund af bandekriminalitet skal anvendes inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, hvilket blandt andet medfører, at der alene kan ske frakendelse, hvis den pågældende har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Det fremgår videre af pkt. 2.2.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 230 af 4. maj 2021, jf. Folketingstidende 2020-21, L 230 som fremsat, A, side 7, at det overordnet vurderes, at konflikter mellem grupperinger af kriminelle personer kan udfordre og sætte spørgsmålstegn ved magtmonopolet, som er en helt central del af statsmagts kompetence, og ved den grundlæggende samfundsstruktur og orden. Handlinger, der foretages som led i en allerede igangværende konflikt, må på den baggrund antages i almindelighed i højere grad at kunne føre til frakendelse end handlinger, som mere abstrakt er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper, men der vil altid skulle foretages en konkret vurdering af handlemådens art, karakter og følgevirkninger.

Det fremgår endelig af pkt. 2.2.2. i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 230 af 4. maj 2021, jf. Folketingstidende 2020-21, L 230 som fremsat, A, side 7-8, at der ikke ændres på straffelovens § 81 a og dens anvendelsesområde, dvs. at der fortsat skal være tale om handlinger, som har baggrund i eller som er egnet til at fremkalde en konflikt omfattet af straffelovens § 81 a mellem grupper af personer. Grupper af personer, der udøver systematisk kriminalitet i et område og måske også udøver en vis effektiv kontrol over dette, men uden at der foreligger en konflikt eller handlinger, der er egnet til at fremkalde en konflikt omfattet af straffelovens § 81 a, vil ikke kunne dømmes – og frakendelse ved dom af dansk statsborgerskab vil dermed ikke kunne ske – med henvisning til straffelovens § 81 a.

En handlemåde der er rettet mod interesser, som staten har en særlig interesse i at værne om, herunder angreb på vigtige eller særligt kvalificerede statsinteresser vil efter omstændighederne være omfattet. Det er dog en forudsætning, at disse interesser kan karakteriseres som vitale interesser, og at handlemåden er til alvorlig skade for disse. Af vigtige eller særligt kvalificerede statsinteresser, der kan være omfattet, kan for eksempel nævnes den danske stats selvstændighed, sikkerhed og forfatning.

Europarådets forklarende rapport til statsborgerretskonventionen indeholder bidrag til den nærmere forståelse af, hvilke handlinger som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser. Det fremgår blandt andet heraf, at begrebet "handlemåde, som er til alvorlig skade for den kontraherende stats vitale interesser" oprindeligt stammer fra artikel 8, stk. 3, i FN's konvention af 1961 om begrænsning af statsløshed, hvorefter det følger, at landsforræderi og andre aktiviteter rettet mod statens interesser kan retfærdiggøre fortabelse af statsborgerskabet. Henvisningen i den forklarende rapport til statsløsekonventionens artikel 8 indebærer, at UNHCR's Guidelines no. 5 om "Loss and Deprivation of Nationality under Articles 5-9 of the 1961 Convention on the Reduction of Statelessness" kan indgå som fortolkningsbidrag. Retningslinjerne beskriver blandt andet forståelsen af, hvilke handlinger der kan skade statens vitale interesser, og omfatter blandt andet fortabelse af statsborgerskab som følge af adfærd, der er uforenelig med loyalitetspligten til staten.

Det fremgår af retningslinjerne, at statsløsekonventionens artikel 8, stk. 3, litra a, nr. ii, fastsætter en meget høj tærskel for, hvilke handlinger der kan føre til fratagelse af statsborgerskab til statsløshed. Handlingerne skal ifølge UNHCR's retningslinjer true statens fundament og organisation. Statens væsentlige funktion er at beskytte statens integritet og eksterne sikkerhed samt at beskytte statens forfatningsmæssige fundament. Kun handlinger, der er alvorligt til skade for denne funktion eller andre vitale interesser, kan ifølge UNHCR's retningslinjer berettige fratagelse af statsborgerskab til statsløshed.

Det fremgår endvidere af retningslinjerne, at en kontraherende stat kan fratage en person statsborgerskabet og gøre denne person statsløs i henhold til artikel 8, stk. 3, litra a, hvis den pågældende i strid med sin loyalitetspligt over for den kontraherende stat på trods af den kontraherende stats udtrykkelige forbud har ydet eller har fortsat med at yde en anden stat tjenester eller har modtaget eller har fortsat med at modtage vederlag fra en anden stat, eller har udvist en for statens livsvigtige interesser særdeles skadelig adfærd.

Enhver person, der opfylder betingelserne i artikel 8, stk. 3, litra a, nr. i eller nr. ii, skal have haft til hensigt at handle i strid med sin loyalitetspligt over for den kontraherende stat. Loyalitetspligten til staten kan karakteriseres som den faste og konstante støtte til staten som helhed (i modsætning til en bestemt del af staten eller en bestemt regering på et givet tidspunkt). Uden klare beviser for, at en person har haft til hensigt at handle i strid med sin loyalitetspligt over for den kontraherende stat, må staten ikke fratage en person statsborgerskab i henhold til artikel 8, stk. 3, litra a, nr. i eller ii.

Det fremgår videre af retningslinjerne, at afhængigt af den indenlandske kontekst kan visse terrorhandlinger falde inden for anvendelsesområdet for artikel 8, stk. 3, litra a, nr. ii. Ifølge FN's Generalforsamlings resolution 60/288 fra 2006 er "terrorhandlinger" blandt andet rettet mod ødelæggelse af menneskerettigheder, grundlæggende frihedsrettigheder og demokrati, truende territorial integritet, staters sikkerhed og destabilisering af legitime regeringer."

I henhold til Europarådets forklarende rapport og UNHCR's retningslinjer kan som eksempler på strafbare handlinger, der truer statens vitale interesser, nævnes landsforræderi og tilsvarende statsskadelig aktivitet, visse terrorhandlinger samt handlinger, der truer statens grundlag og organisering.

På denne baggrund vurderes det, at handlinger til alvorlig skade for statens vitale interesser må forstås som handlinger, der er til alvorlig skade for interesser, som er af helt afgørende betydning for staten, herunder statens magtmonopol og den grundlæggende samfundsstruktur og orden.

Det vurderes på den baggrund overordnet, at omfattende og alvorlig kriminalitet, der mere direkte udfordrer statens vitale interesser og den grundlæggende samfundsstruktur og orden i Danmark, efter omstændighederne vil kunne true statens fundament og organisation og derved udgøre en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Det vil efter omstændighederne kunne være tilfældet ved en handlemåde, hvorved der sker omfattende og alvorlig skade på kritisk national infrastruktur, hvis handlemåden er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Det kan eksempelvis være ved angreb på infrastruktur, der spiller en afgørende rolle i samfundet og har en afgørende betydning for de økonomiske og samfundsmæssige aktiviteter, som for eksempel sundhedssektoren eller forsyningssektoren. Det kan for eksempel være et angreb på energisektoren, der fører til nedbrud i strømforsyningen over længere tid i større dele af landet, og som følge heraf har alvorlige og omfattende samfundsmæssige skadevirkninger. Det kan også for eksempel være tilfældet ved et hackerangreb på sundhedssektoren, som fører til alvorlige og omfattende nedbrud i sygehusvæsenet, og hvor angrebet har alvorlige og vidtrækkende konsekvenser for liv og helbred.

Udover strafbare handlinger omfattet af straffelovens kapitel 12 og 13 samt straffelovens § 81 a vil handlinger rettet mod statens vitale interesser efter omstændighederne eksempelvis kunne være brandstiftelse, sprængninger m.v., der har til formål at befordre oprør, plyndringer eller anden forstyrrelse af samfundsordenen. Sådanne handlinger kan have lighed med de egentlige terrorhandling og kan – hvis de er tilstrækkelig grove eller omfattende – være til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Vurderingen, af om en handlemåde har været til alvorlig skade for statens vitale interesser, er ikke knyttet op på konkrete strafferetlige delikter, men vil foruden de strafbare handlinger, som er omfattet af § 8 B, stk. 1, i den gældende affattelse, for eksempel kunne omfatte alvorlig og omfattende narkotikakriminalitet, menneskesmugling, forurening af drikkevand m.v., besiddelse m.v. af våben og eksplosivstoffer af særdeles farlig karakter, herunder organiseret våbenhandel, offentlig billigelse af terror e.l., fremstilling, anskaffelse eller udbredelse af falske elektroniske penge eller falskmøntneri for så vidt falskneriet angår danske penge; i det omfang de strafbare handlinger har en karakter eller et omfang, der gør dem til alvorlig skade for statens vitale interesser. Listen over eksempler er ikke udtømmende.

Eksempelvis vil tilfælde af falskmøntneri, af en karakter og i et omfang, der er egnet til at undergrave omsætningens sikkerhed og tilliden til den nationale valuta, kunne udgøre en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser. På samme måde vil et hackerangreb, som forårsager omfattende og længerevarende nedbrud på betalingssystemer i store dele af landet, og som derved er egnet til at undergrave omsætningens sikkerhed kunne udgøre en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser. Omfattende narkotikakriminalitet har betydelige samfundsmæssige skadevirkninger, der kan være til skade for statens vitale interesser. Tilsvarende kan omfattende menneskesmugling have store samfundsmæssige konsekvenser og true statens territorielle integritet, hvilket kan være til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Handlinger, der foretages som led i omfattende og alvorlig kriminalitet og har en karakter eller et omfang, der gør dem til alvorlig skade for statens vitale interesser, må antages i almindelighed i højere grad at kunne

føre til frakendelse end handlinger, som modsat er mindre alvorlige og ikke foretages som led i omfattende og alvorlig kriminalitet, men der vil altid skulle foretages en konkret vurdering af handlemådens art, karakter og følgevirkninger. Der vil i den forbindelse også skulle foretages en helhedsvurdering af den samlede kriminalitet, der aktuelt er til pådømmelse, samt tidligere ligeartet kriminalitet.

Ved vurderingen af, om den enkelte gerningsmand har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for statens vitale interesser, vil der med den foreslåede ordning blandt andet kunne lægges vægt på antallet af handlinger og deres grovhed. Det vil ikke være udelukket, at enkeltstående grove forhold udført af eller en enkelt person kan have en sådan karakter, at frakendelse af dansk statsborgerskab kan ske efter den foreslåede ordning.

Frakendelse ved dom af dansk statsborgerskab skal med den foreslåede ordning ske, uanset at gerningsmanden ikke selv direkte har udført det strafbare forhold, men for eksempel medvirket til det, jf. straffelovens § 23. For eksempel kan planlægning, koordinering, organisering eller understøttelse af andre kriminelle handlinger være af en karakter og have implikationer, der er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Ved vurderingen af, om der efter den foreslåede bestemmelse skal ske frakendelse af dansk statsborgerskab, vil det som efter gældende ret kunne tillægges vægt, om vedkommende tidligere er straffet for ligeartet kriminalitet, jf. Højesterets dom af 8. juni 2016 i sag nr. 211/2015 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2016, s. 3235 ff.), hvor Højesteret ved frakendelse af dansk statsborgerskab blandt andet lagde vægt på, at tiltalte tidligere havde været straffet for ligeartet kriminalitet. Denne retsstilling forudsættes også at gælde for den foreslåede ordning ved vurderingen af, om der er udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for statens vitale interesser.

Eksempelvis vil et strafbart forhold, når det vurderes i lyset af den samlede kriminalitet, der aktuelt er til pådømmelse og tidligere, ligeartet kriminalitet, kunne være af en sådan karakter eller have en sådan virkning, at det er til alvorlig skade for statens vitale interesser, uanset at forholdet ikke i sig selv ville have en sådan karakter eller virkning.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte alle danske statsborgere, uanset hvorledes dansk statsborgerskab er erhvervet. Bestemmelsen vil således omfatte både personer, som har erhvervet dansk statsborgerskab ved fødslen, ved adoption, ved erklæring og ved naturalisation.

Det er dog efter forslaget en betingelse for frakendelse af dansk statsborgerskab, når en person dømmes for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde der er til alvorlig skade for statens vitale interesser, at den pågældende ikke ved frakendelsen bliver statsløs.

Efter den foreslåede bestemmelse vil det i sager om frakendelse af statsborgerskab ved dom være obligatorisk, at personer, som dømmes for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, frakendes sit danske statsborgerskab, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Der vil herunder ikke kunne ske frakendelse af statsborgerskabet, hvis pågældende derved bliver statsløs.

Ved domstolenes vurdering af, om der efter den foreslåede ordning skal ske frakendelse af dansk statsborgerskab for personer, der er dømt for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, der er til alvorlig skade for statens vitale interesser, vil der skulle foretages en konkret proportionalitetsafvejning af

frakendelsens betydning for den pågældende sammenholdt med handlemådens grovhed. Der vil i proportionalitetsvurderingen skulle foretages en afvejning af de samme momenter og hensyn, der i dag indgår i proportionalitetsvurderingen ved domstolene i forbindelse med frakendelse efter den gældende § 8 B, stk. 1, i indfødsretsloven. Den betydning, som frakendelse af dansk statsborgerskab har for en person, må herefter bero på en konkret vurdering af den pågældendes forhold. Ved denne vurdering bør der navnlig lægges vægt på personens tilknytning her til landet og til udlandet, herunder det eller de lande, den pågældende tillige er statsborger i. Der kan i den forbindelse blandt andet lægges vægt på varigheden og karakteren af en persons ophold i Danmark og i udlandet samt en persons aktuelle familiemæssige forhold her i landet og i udlandet samt den pågældendes rødder, herunder om familien har en langvarig tilknytning til Danmark.

I sager, hvor frakendelsen af dansk statsborgerskab samtidig medfører fortabelse af vedkommendes unionsborgerskab, vil det efter den foreslåede ordning endvidere – som efter den gældende bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, stk. 1 – skulle indgå i vurderingen, om frakendelsen af statsborgerskabet har følger, som på en uforholdsmæssig måde – i forhold til det mål, som lovgivningen forfølger – påvirker den normale udvikling af vedkommendes familie- og arbejdsliv i forhold til EU-retten. Der skal således også indgå tilknytningselementer, der knytter sig til øvrige EU-lande i proportionalitetsvurderingen.

Forslaget indebærer endvidere, at indfødsretslovens § 8 B, stk. 1, affattes således, at ordet ”kan” foreslås ændret til ”skal”, så frakendelse af statsborgerskab bliver obligatorisk for en person, der dømmes for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, herunder medmindre den pågældende derved bliver statsløs.

Frakendelse af dansk statsborgerskab sker ved dom under en sag i strafferetsplejens former, og de almindelige straffeprocessuelle retssikkerhedsgarantier vil således være iagttaget i forbindelse med en sag om frakendelse også efter den foreslåede ordning.

Det bemærkes i øvrigt, at frakendelse af dansk statsborgerskab vil have retsvirkning fra dommen er endelig, dvs. når fristen for anke er udløbet, hvis ikke ankeafkald er meddelt jf. retsplejelovens § 999, stk. 1.

Dom om frakendelse af dansk statsborgerskab indebærer ikke, at den pågældendes rettigheder og forpligtelser skal revurderes for så vidt angår perioden fra erhvervelsen og indtil frakendelsen af det danske statsborgerskab. Det gælder, selvom statsborgerskabet helt eller delvist har været afgørende for den pågældendes retsstilling på visse punkter. Omvendt kan en person ikke efter frakendelse af dansk statsborgerskab støtte ret på, at vedkommende tidligere har haft dansk statsborgerskab. Personer, som er frakendt dansk statsborgerskab, vil således ikke kunne påberåbe sig lovbestemmelser, som giver særlige rettigheder m.v. til tidligere danske statsborgere. Forslaget ændrer ikke herved.

Frakendelse af dansk statsborgerskab efter den foreslåede ordning har alene virkning for den person, som dømmes for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for Danmarks vitale interesser. Eventuelle børn, som har erhvervet dansk statsborgerskab gennem den pågældende, vil således ikke være omfattet af frakendelsen.

Frakendes en person sit danske statsborgerskab i medfør af den foreslåede bestemmelse i indfødsretslovens § 8 B, vil den pågældende ikke længere have noget opholdsgrundlag i Danmark.

De omstændigheder, der danner grundlag for frakendelse af dansk statsborgerskab efter indfødsretslovens § 8 B, vil normalt indebære, at der samtidig er grundlag for, at domstolen kan træffe afgørelse om udvisning af den pågældende af Danmark, jf. udlændingelovens §§ 22-24.

Mulighed for at frakende dansk statsborgerskab efter § 8 B, stk. 1, er betinget af dom for et nærmere bestemt strafbart forhold, og muligheden for at frakende dansk statsborgerskab forældes samtidig med det eller de strafbare forhold, som frakendelse skal støttes på.

Til § 2

Den foreslåede bestemmelse i § 2, stk. 1, fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden. Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. april 2022.

Det foreslås i § 2, stk. 2, at loven ikke finder anvendelse for handlinger begået før lovens ikrafttræden. For sådanne handlinger finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Forslaget indebærer, at der ikke vil kunne ske frakendelse af dansk statsborgerskab efter den foreslåede ordning i tilfælde, hvor den strafbare handling, som den pågældende dømmes for, er begået eller har fundet sted før den 1. april 2022. Dette gælder også, selvom straffesagen afgøres efter den 1. april 2022. For sådanne handlinger vil de hidtil gældende regler finde anvendelse.

Det er derimod ikke afgørende, om den pågældende har erhvervet dansk statsborgerskab før eller efter lovens ikrafttræden. Også dansk statsborgerskab erhvervet før lovens ikrafttræden omfattes således af loven, forudsat at de øvrige betingelser for frakendelse i medfør af den foreslåede ordning i lovens § 1 er opfyldt efter lovens ikrafttrædelse.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse i § 3 indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at loven ved kongelig anordning helt eller delvist kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
<p>§ 8 A. Den, som i forbindelse med sin erhvervelse af dansk indfødsret har udvist svigagtigt forhold, herunder ved forsætligt at afgive urigtige eller vildledende oplysninger eller fortie relevante oplysninger, kan ved dom frakendes indfødsretten, hvis det udviste forhold har været bestemmende for erhvervelsen.</p>	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I lov om dansk indfødsret, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 1191 af 5. august 2020, foretages følgende ændring:</p> <p>1. I § 8 A og to steder i § 8 B, stk. 2, ændres »kan« til: »skal«, og i § 8 A indsættes efter »erhvervelsen«: », medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtel- ser«.</p> <p>2. I § 8 A indsættes som stk. 2:</p> <p>»Stk. 2. Frakendes nogen sin indføds- ret efter denne bestemmelse, skal også vedkommendes barn frakendes indfødsretten, hvis barnet har erhver- vet indfødsretten gennem vedkom- mende, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.«</p>

<p>§ 8 B. Den, som dømmes for overtrædelse af en eller flere bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, eller som ifalder straf efter straffelovens § 81 a, kan ved dom frakendes sin danske indfødsret, medmindre den pågældende derved bliver statsløs.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Er en person i udlandet straffet for en handling, der efter stk. 1 kan medføre frakendelse af dansk indfødsret, kan indfødsret frakendes i medfør af straffelovens § 11.</p> <p><i>Stk. 3-5.</i> ---</p>	<p>3. § 8 B, stk. 1, affattes således:</p> <p>»Den, som dømmes for en strafbar handling, og som derved har udvist en handlemåde, som er til alvorlig skade for statens vitale interesser, skal ved dom frakendes sin danske indfødsret, medmindre dette vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.«</p>
---	---